

The background image shows a long, narrow concrete pier extending into a body of water. On the left, a white boat with a green deck is docked. On the right, a dark red wooden building with yellow window frames is visible. The sky is overcast with grey clouds, and the water is calm. The overall scene is a quiet waterfront setting.

Utvärderings- berättelse 2025

Vasa stads
revisionsnämnd

V A S A .

Innehåll

Ordförandens översikt	5
Revisionsnämndens verksamhet	7
Ekonomi	11
Sammanfattning av strategiperioden 2022–2025	21
Rapportering om koncernmålen	29
Byggnadstillsynen	33
Vasa stads institut	39
Välfärdsservicen	47
Vasa stads grundläggande utbildning	53
Vasaregionens Utveckling Ab	63
Uppföljning av iakttagelserna i utvärderingsberättelsen 2024	71

#INAVI
VAASA AIRPORT

Ordförandens översikt

Vasa stads ekonomi i medvind

År 2025 präglades Vasa stads ekonomi framför allt av anpassning och eftertanke. Osäkerheten i världsekonomin, trycket på den kommunala ekonomin samt ett växande servicebehov skapade en krävande verksamhetsmiljö där varje beslut behövde övervägas mer noggrant än det föregående. De ekonomiska realiteterna ledde dock inte till stagnation i staden, utan bidrog i stället till ett mer ansvarsfullt och långsiktigt beslutsfattande.

Under 2025 sköttes stadens ekonomi återhållsamt men målmedvetet. Det krävdes prioriteringar för att hålla sig inom ramarna för budgeten, och alla önskemål kunde inte uppfyllas. Samtidigt höll vi emellertid fast vid vår grundläggande uppgift: att säkerställa en fungerande vardag för Vasaborna. Bildning, välfärd och livskraft betraktades som investeringar i framtiden och inte enbart som kostnadsposter.

Särskild uppmärksamhet fästes vid insikten om att en ekonomisk balans inte kan uppnås genom kortsiktiga åtgärder. Fokus låg därför på strukturella förnyelser, utveckling av verksamhetssätt och bedömning av servicens effekter. År 2025 visade att samarbete mellan förtroendevalda, personal och invånare ger mer än motsättningar.

Vasas styrka har varit, och fortfarande är, modet att blicka framåt. Den ekonomiska situationen krävde realism men undergrävde inte förtroendet för stadens möjligheter. Tvärtom bidrog utmaningarna till att tydliggöra den gemensamma strävan att bygga upp ett hållbart, livskraftigt och ansvarsfullt Vasa. År 2025 var inte enkelt men lade en gedigen grund för de kommande åren.

Diskussionerna inom revisionsnämnden, liksom också höranden av tjänsteinnehavarna, har utgjort underlaget för utvärderingsberättelsen och dess innehåll. Utvärderingsresultaten är inte enbart negativa, utan under 2025 hände även mycket positivt som förtjänar att lyftas fram. Samtidigt innehåller berättelsen emellertid många iakttagelser av sådant som kan och bör korrigeras.

Heimo Hokkanen
Revisionsnämndens ordförande

Revisionsnämndens verksamhet

Revisionsnämnden är en lagstadgad nämnd som lyder under stadsfullmäktige och är oberoende av stadens övriga organisation. I enlighet med 121 § i kommunallagen ska revisionsnämnden bedöma huruvida de mål för verksamheten och ekonomin som fullmäktige satt upp har nåtts i kommunen och kommunkoncernen samt om verksamheten är ordnad på ett resultatrikt och ändamålsenligt sätt. Förutom av kommunallagen styrs revisionsnämndens verksamhet också av Vasa stads förvaltningsstadga. Vasa stads strategiska mål, som samtidigt är bindande i förhållande till stadsfullmäktige, presenteras i stadens budget för 2025.

Revisionsnämndens uppgifter enligt kommunallagen:

- Bereda de ärenden som gäller granskningen av förvaltningen och ekonomin och som fullmäktige ska fatta beslut om
- Bedöma om de mål för verksamheten och ekonomin som fullmäktige satt upp har nåtts i kommunen och kommunkoncernen och huruvida verksamheten är ordnad på ett resultatrikt och ändamålsenligt sätt
- Bedöma hur balanseringen av ekonomin utfallit under räkenskapsperioden samt den gällande ekonomiplanens tillräcklighet, om kommunens balansräkning visar underskott som saknar täckning
- Se till att granskningen av kommunen och dess dottersammanslutningar samordnas
- Övervaka att skyldigheten enligt 84 § att redogöra för bindningar iakttas och tillkännage redogörelserna för fullmäktige
- För kommunstyrelsen bereda ett förslag till bestämmelser om nämndens uppgifter i förvaltningsstadgan samt till budget för utvärderingen och granskningen

Utvärderingsverksamhet

I utvärderings- och revisionsarbetet använder revisionsnämnden som hjälp jämförelseuppgifter från andra städer, data som producerats i stadens egna system, intervjuer och samråd, svar som getts med anledning av utvärderingsberättelserna och beslut som fattats samt material och utredningar som utarbetats särskilt för nämnden. Som jämförelsestäder använder revisionsnämnden städer med 50 000–100 000 invånare.

Denna utvärderingsberättelse har utarbetats av den revisionsnämnd som inledde sin mandatperiod sommaren 2025. Nämnden godkände utvärderingsplanen 26.8.2025 § 33. I enlighet med kommunallagen ger stadsstyrelsen ett utlåtande till stadsfullmäktige om de åtgärder som utvärderingsberättelsen ger anledning till. I beredningen av utvärderingsberättelsen har tjänsteinnehavare från den revisionsenhet som lyder under revisionsnämnden deltagit. Under utvärderingsåret 2025 har revisionschef Tiina Friman och utvärderings- och revisionssekreterare Laura Nieminen medverkat i nämndens arbete. Revisionschefen har varit föredragande vid revisionsnämndens möten och utvärderings- och revisionssekreteraren har fört protokoll.

Revisionsnämnden

Stadsfullmäktige utsåg revisionsnämnden för mandattiden 2025–2029 vid sitt sammanträde 9.6.2025 § 43. Vasa stads revisionsnämnd består av nio ordinarie ledamöter, var och en med en personlig ersättare.

Heimo Hokkanen, ordförande,
Tauno Tuomisto, vice ordförande,
Johanna Lehtonen,
Iina Lindholm,

Jani Peräsarka,
Alexander Prinsén,
Annika Stendahl,
Erkki Teppo,
Piia Yli-Heikkuri,

ersättare Asko Tuomela
ersättare Kirsti Koski
ersättare Bruno Köhler
ersättare Satu Wivolin (9.6.-2025-9.2.2026),
Jenni Parpala 10.2.26-
ersättare Jussi Pertola
ersättare Markus Lerbacka
ersättare Johanna Holmäng-Jaskari
ersättare Jouko Enberg
ersättare Tarja Makkonen

Revisionsnämnden sammanträdde nio gånger under 2025.

Revisionsnämndens
sammansättning

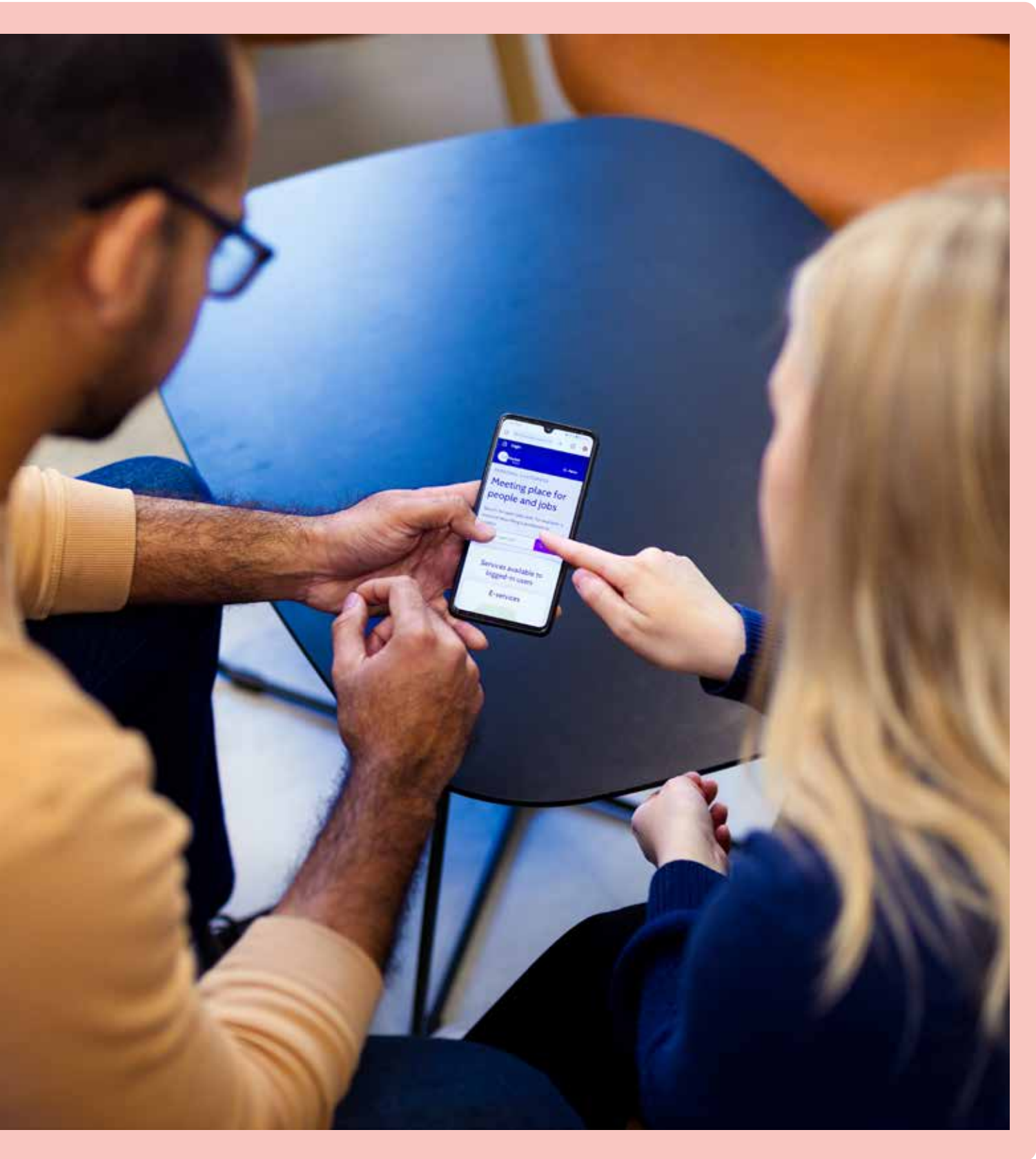
Revision

Revisionen är till sin karaktär en laglighetsgranskning. Revisorernas uppgifter definieras i 123 § i kommunallagen. Stadsfullmäktige i Vasa beslutade 10.2.2025, på förslag av revisionsnämnden, att välja KPMG Oy Ab till stadens revisionsammanslutning för mandattiden 2025–2030. OFR, CGR Päivi Rintala kommer att vara Vasa stads ansvariga revisor. Utöver den lagstadgade revisionen har revisorn även gjort projektrevisioner.

Revisionsammanslutningen för Vasa stads samtliga dottersammanslutningar är KPMG Oy Ab.

Bindningar

Revisionsnämnden för ett register över bindningar. Bindningarna under den nya fullmäktigeperioden behandlades av revisionsnämnden 25.11.2025 § 51 och sändes till fullmäktige för kännedom 8.12.2025 § 99.

Ekonomi

Vid bedömningen av ekonomin ligger fokus i första hand på de mätare för en hållbar kommunekonomi som ingår i möjlighöörarna under strategiperioden 2022–2025. En hållbar kommunekonomi är det första undertemat under möjlighöörare under Vasa stads strategiperiod 2022–2025.

Stadsfullmäktige godkände 29.4.2024 (§ 18) balanseringsprogrammet för ekonomin för åren 2024–2027. Enligt den utredning som lämnades till revisionsnämnden är avsikten med balanseringsprogrammet att svara på den minskade skattefinansieringen efter social- och hälsovårdsreformen samt på den ökade kostnadsnivån. Målet med programmet är att balansera driftsekonomin, stävja skuldsättningen och trygga finansieringen av den lagstadgade servicen. Balanseringsprogrammet omfattar anpassningsåtgärder som gäller bland annat servicenätet, effektivisering av verksamheten, avgifter och tillgångar till ett värde av sammanlagt cirka 40–50 miljoner euro. Åtgärder i balanseringsprogrammet ingår i den ekonomiska ramen.

Vasa stads resultat för räkenskapsperioden 2025 visade 9,6 miljoner euro i överskott och resultatet för år 2024 tre miljoner i överskott. Enligt bokslutsuppgifterna för 2025 täckte årsbidraget avskrivningar och nedskrivningar, vilka uppgick till totalt 42,8 miljoner euro (38,8 miljoner euro år 2024). I bokslutet för 2025 har dessutom värdeminskningar på 2,8 miljoner euro för social- och hälsovårdsfastigheter bokförts (4,7 miljoner euro år 2024).

Stadens faktiska investeringsutgifter var lägre än budgeterat. Nettoinvesteringarna uppgick till 62,7 miljoner euro, vilket är 10,2 miljoner euro mindre än i den ändrade budgeten. Enligt den utredning som lämnats till revisionsnämnden berodde avvikelsen huvudsakligen på förändringar i projekttidsplanerna. Till följd av detta blev även de planemånga avskrivningarna lägre än beräknat, och inga avskrivningar i anslutning till investeringar bokfördes för räkenskapsperioden.

Ökningen av balansposten Förskottsbetalningar och pågående nyanläggningar från 44,6 miljoner euro till 57 miljoner euro visar att mer kapital än tidigare var bundet i pågående investeringar vid tidpunkten för bokslutet.

Stadens och stadskoncernens hållbara kommunekonomi

En av de viktigaste möjliggörarna i Vasas stadsstrategi 2022–2025 är en hållbar kommunekonomi. Hur detta förverkligas har följts upp med strategiska mätare som omfattar ackumulerat ekonomiskt över-/underskott, skatteprocenten i förhållande till det nationella medelvärdet, soliditetsgraden samt stadens och koncernens lånebestånd i euro och i euro per invånare. Nedan presenteras nyckeltalen för en hållbar kommunekonomi under fullmäktigeperioden 2022–2025. De beskriver hur arbetet för att uppnå det strategiska målet har framskridit. Som jämförelsestäder använder revisionsnämnden städer med 50 000–100 000 invånare.

Akkumulerat över-/underskott

Akkumulerat över-/underskott är en post inom det egna kapitalet i balansräkningen och beskriver den sammanlagda effekten av resultaten från organisationens tidigare räkenskapsperioder. Posten består av vinster och förluster från tidigare år och ger en helhetsbild av den ekonomiska situationen på lång sikt, inte enbart av den senaste räkenskapsperiodens resultat.

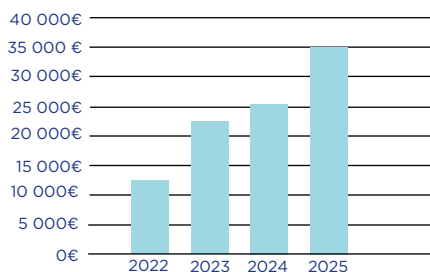
Stadens kumulativa överskott har ökat successivt under strategiperioden, vilket visar att den ekonomiska utvecklingen i stort sett har varit positiv. Överskottet i Vasa stads balansräkning var det tredje lägsta i relation till jämförelsestäderna.

År 2022 var det kumulativa överskottet **12,6 miljoner euro**. År 2023 ökade överskottet med **cirka 10 miljoner euro** och uppgick till **22,6 miljoner euro**. År 2024 ökade det kumulativa överskottet med ytterligare **tre miljoner euro** och uppgick till **25,5 miljoner euro**. År 2025 fortsatte överskottet att öka och det kumulativa överskottet uppgick till **35,1 miljoner euro**.

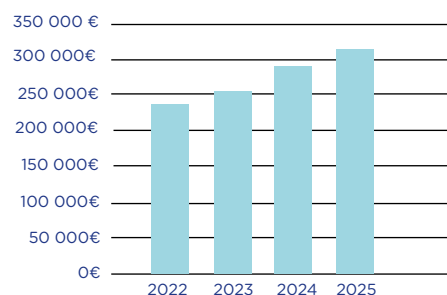
Stadskoncernens kumulativa överskott har ökat konsekvent under strategiperioden, vilket visar att den ekonomiska utvecklingen i stort sett har varit positiv. I relation till jämförelsestäderna hade stadskoncernen det största överskottet i balansräkningen.

År 2022 var det kumulativa överskottet **235,6 miljoner euro**. År 2023 ökade överskottet med **21,3 miljoner euro** och uppgick till **256,9 miljoner euro**. År 2024 ökade det kumulativa överskottet med ytterligare **32,8 miljoner euro** och uppgick till **289,7 miljoner euro**. År 2025 fortsatte överskottet att öka och det kumulativa överskottet uppgick till **317,2 miljoner euro**.

Över-/underskott i stadens ekonomi (1 000 €)

Över-/underskott i stadskoncernens ekonomi (1 000 €)

Soliditetsgrad

Soliditetsgraden mäter kommunens finansiella soliditet, förlusttäckningskapacitet och solvens på lång sikt. Den visar hur stor del av tillgångarna som har finansierats med eget kapital – ju högre värdet är, desto stabilare är ekonomin. Vasa stads och stadskoncerns soliditetsgrad ligger på en nöjaktig nivå enligt referensvärdena (30–49 procent).

Under strategiperioden har stadens soliditetsgrad i stort sett varit oförändrad. År 2025 var soliditetsgraden 0,8 procent lägre än den motsvarande siffran år 2022. Stadens soliditetsgrad var lägre än medelnivån i relation till jämförelsestäderna, genomsnittet uppgick till 54,70 procent.

År 2022 var stadens soliditetsgrad 49,10 procent. År 2023 sjönk soliditetsgraden till 47,10 procent, men ökade igen år 2024 och uppgick till 48,0 procent. År 2025 var soliditetsgraden något högre, 48,30 procent.

Stadskoncernen

Under strategiperioden har stadskoncernens soliditetsgrad i stort sett uppvisat en uppåtgående trend. År 2025 var soliditetsgraden 9,2 procent högre än den motsvarande siffran år 2022. Stadskoncernens soliditetsgrad låg på medelnivå i relation till jämförelsestäderna. Genomsnittet var 46,86 procent.

Stadskoncernens soliditetsgrad var 36,30 procent år 2022. År 2023 ökade soliditetsgraden med 5,5 procent till 41,80 procent. År 2024 steg soliditetsgraden till 43,60 procent och år 2025 ytterligare till 45,50 procent. Koncernens soliditetsgrad har visat en tydligt uppåtgående trend under strategiperioden 2022–2025.

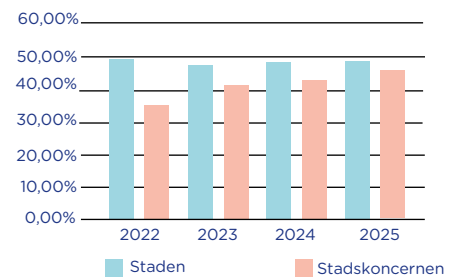
Skattesats

Den kommunala skattesatsen är ett viktigt finansieringsinstrument för städerna. Den är avsedd att fastställa hur stor andel av kommuninvånarnas beskattningsbara inkomster som tas ut för att finansiera den kommunala verksamheten. Kommunerna får själva besluta om sin skattesats utifrån sin ekonomiska situation.

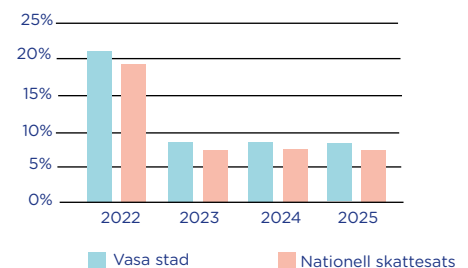
Under strategiperioden 2022–2025 har stadens skattesats genomgående varit något högre än den nationella skattesatsen. I förhållande till jämförelsestäderna låg stadens skattesats under medelnivån som uppgick till nio procent.

År 2022 var inkomstskattesatsen i Vasa 21,0 procent, medan den nationella skattesatsen var 20,01 procent. Social- och hälsovårdsreformen, som genomfördes i början av 2023, sänkte inkomstskattesatsen i samtliga kommuner i Fastlandsfinland med 12,64 procentenheter. Till följd av detta sjönk inkomsskattesatsen i Vasa till 8,36, medan den nationella skattesatsen var 7,37 procent. År

Soliditetsgrad 2022 - 2025

Vasa stads skattesats jfr den nationella skattesatsen

2024 höjdes inkomsskattesatsen i Vasa något till 8,40 procent, samtidigt som den nationella skattesatsen var 7,47 procent. År 2025 förblev inkomsskattesatsen i Vasa oförändrad på 8,40 procent, och den nationella skattesatsen var 7,54 procent.

Lånebestånd

Lånebeståndet är ett viktigt ekonomiskt nyckeltal som beskriver mängden räntebärande främmande kapital i en kommun eller stadskoncern.

Stadens lånebestånd har ökat under strategiperioden 2022–2025. År 2025 var stadens lånebestånd 14,3 miljoner euro högre än i början av strategiperioden år 2022. I förhållande till jämförelsestäderna var stadens lånebestånd klart högre, medan genomsnittet uppgick till **263,1 miljoner euro**.

År 2022 uppgick lånebeståndet till 326,4 miljoner euro. År 2023 ökade lånebeståndet med **21,3 miljoner euro** till **256,9 miljoner euro**. År 2024 minskade lånebeståndet med fem miljoner euro och uppgick då till **347,4 miljoner euro**. Minskningen fortsatte år 2025, då lånebeståndet sjönk med ytterligare **6,6 miljoner euro** till **340,8 miljoner euro**. På det hela taget ökade stadens lånebestånd under strategiperioden.

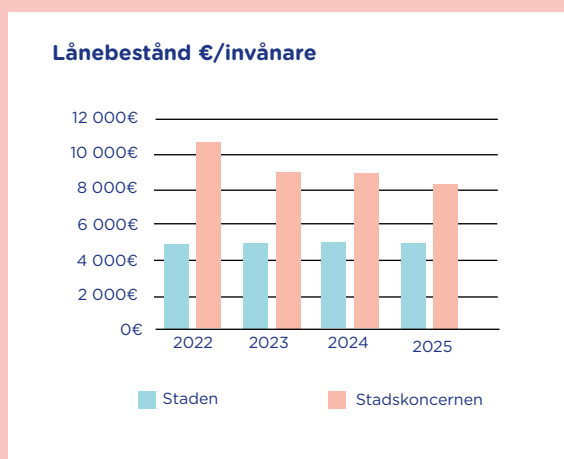
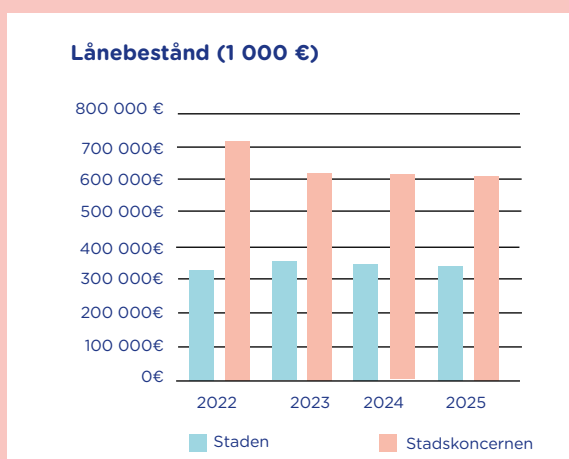
Stadskoncernen

Stadskoncernens lånebestånd har minskat under strategiperioden 2022–2025. År 2025 var stadskoncernens lånebestånd **130,1 miljoner euro** lägre än i början av strategiperioden år 2022. I förhållande till jämförelsestäderna var stadskoncernens lånebestånd klart högre, genomsnittet uppgick till **442,4 miljoner euro**.

År 2022 uppgick stadskoncernens lånebestånd till **717,6 miljoner euro**. År 2023 minskade lånebeståndet i betydande grad, med **98,9 miljoner euro**, till **618,7 miljoner euro**. År 2024 fortsatte lånebeståndet att minska med **7,8 miljoner euro** och uppgick till **610,9 miljoner euro**. År 2025 minskade stadskoncernens lånebestånd med ytterligare 23,5 miljoner euro och var vid årets slut **587,4 miljoner euro**. På det hela taget lättade stadskoncernens lånebestånd något under strategiperioden.

Lånebestånd euro/invånare

Lånebeståndet euro/invånare är ett viktigt nyckeltal vid uppföljningen av kommunernas ekonomi. Som mätare anger det kommunens långfristiga lånebelopp per invånare. Nyckeltalet fås genom att kommunens totala lånebestånd divideras med invånarantalet vid tidpunkten för bokslutet.

Under strategiperioden har stadens lånebestånd euro/invånare på det hela taget varit relativt stabilt, även om det förekommit små variationer mellan åren. År 2025 var lånebeståndet cirka 19 euro lägre än i början av strategiperioden år 2022. Stadens lånebestånd euro/invånare var klart högre än i jämförelsestäderna, genomsnittet uppgick till **3 966 euro/invånare**.

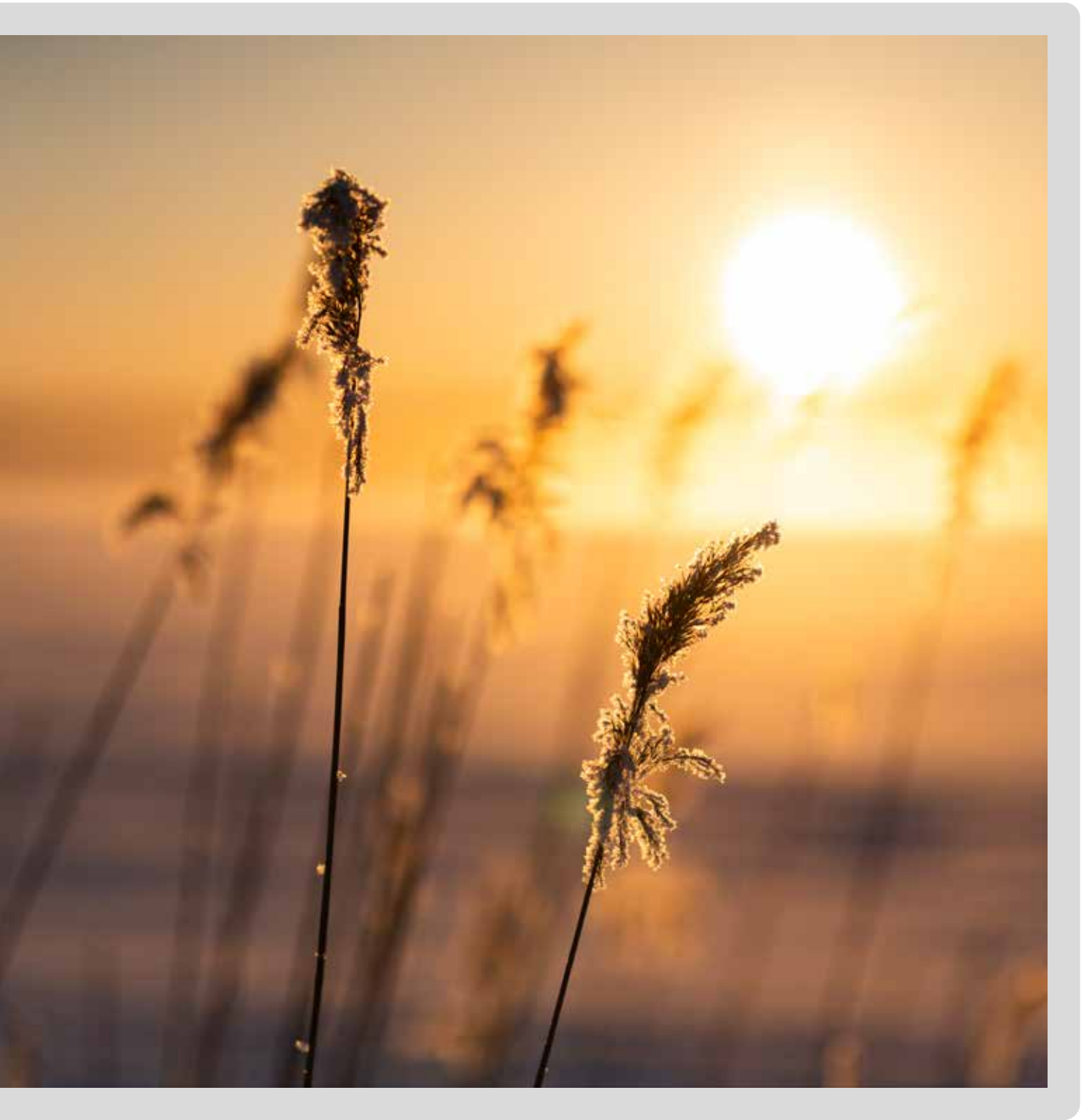
År 2022 uppgick lånebeståndet till **4 800 euro/invånare**. År 2023 ökade lånebeståndet med **310 euro** till **5 110 euro/invånare**. År 2024 hade lånebeståndet minskat med **173 euro** och uppgick till **4 937 euro/invånare**. År 2025 minskade lånebeståndet med **156 euro** till **4 781 euro/invånare**. På det hela taget uppvisar stadens lånebestånd euro/invånare måttliga variationer och ligger i slutet av strategiperioden på nästan samma nivå som i början av perioden.

Stadskoncernen

Stadskoncernens lånebestånd euro/invånare minskade avsevärt under strategiperioden 2022–2025. År 2025 var lånebeståndet euro/invånare **2 308 euro** lägre än i början av strategiperioden år 2022. Stadskoncernens lånebestånd euro/invånare var klart högre än i jämförelsestäderna, genomsnittet uppgick till **6 992 euro/invånare**.

År 2022 var koncernens lånebestånd **10 550 euro/invånare**. År 2023 minskade lånebeståndet med **1 579 euro** till **8 971 euro/invånare**. År 2024 fortsatte lånebeståndet att minska med ytterligare **290 euro** och uppgick till **8 681 euro/invånare**. År 2025 sjönk koncernens lånebestånd ytterligare, med **439 euro**, och uppgick till **8 242 euro/invånare**. Utvecklingen av koncernens lånebestånd visar att skuldnivån har lättats under strategiperioden.

Outtagen skuld

Outtagen skuld beskriver kommunens kommande finansieringsbehov och visar samtidigt vilka reparations- och utvecklingsprojekt som kommunerna står inför. En ökning av reparationskulden tyder i synnerhet på att nödvändiga reparationsinvesteringar har försummats. Detta kan leda till ökade kostnader i framtiden och påverka servicens kvalitet och driftsäkerhet. Ett nollresultat som eftersträvas i bokföringen hindrar inte att kommunernas skuldbelopp ökar. Om den interna finansieringen endast räcker till för att täcka driftekonomin och avskrivningarna och inget överskott uppstår, måste investeringarna skjutas upp eller finansieras med lån. En bokföringsmässig balans innebär därmed inte nödvändigtvis ekonomisk hållbarhet på lång sikt.

Utan överskott uppstår ingen egen finansieringsbas för investeringar i kommunerna, vilket ökar behovet av lånefinansiering och flyttar det ekonomiska trycket till kommande år.

Revisionsnämnden har i sin utvärderingsberättelse för 2024 lyft fram en oro över den ökade reparationskulden i de fastigheter som staden äger. Revisionsnämnden konstaterade bland annat att även om reparationskuldens nivå har kunnat prognosticeras, är den nuvarande situationen inte önskvärd. Den eftersträvade nivån på 75 procent för byggnadsbeståndets skick har varit svår att upprätthålla på grund av en otillräcklig investeringsnivå.

Enligt bokslutsuppgifterna för 2025 uppgår reparationskulden för stadens byggnader till 80,8 miljoner euro, år 2024 var den motsvarande siffran 75,2 miljoner euro. I bokslutet för 2025 lyfts fram behovet av att förnya beräkningssättet för reparationskulden i den förändrade verksamhetsmiljön. Ur revisionsnämndens perspektiv är det också väsentligt att förnyelsen av beräkningssättet för reparationskulden inte leder till att reparationskuldrelaterade investeringar underskattas, utan att fastighetsbeståndets faktiska skick, användbarhet och kommande finansieringsbehov identifieras och beaktas i beslutsfattandet.

Enligt den utredning som lämnats till revisionsnämnden saknar Vasa Vatten aktuell information om reparationskuldens belopp för vattentjänstegendomen. Reformen av lagen om vattentjänster (119/2001) trädde i kraft 1.1.2026 och förpliktar vattentjänstverken att utarbeta en egendomsförvaltningsplan. Vasa Vatten ska utarbeta en egendomsförvaltningsplan i enlighet med 9 a § i lagen om vattentjänster senast 31.12.2027. I planen har reparationskulden för vattentjänstegendomen beräknats, och lagen förpliktar till att planen uppdateras.

Enligt den utredning som lämnats till revisionsnämnden uppskattas reparationskulden för den egendom som Kommuntekniken förvaltar uppgå till totalt cirka 66 miljoner euro. I uppskattningen ingår inte parker eller småbåtshamnar. För dessa bedöms reparationskulden vara relativt liten i eurobelopp, och tills vidare kan den inte beräknas på ett tydligt sätt. Kommunteknikens reparationskund fördelas enligt egendomslag så att gatuinfrastrukturens andel uppgår till cirka 41 miljoner euro, dagvattennätets till cirka 15 miljoner euro och broarnas till cirka 10 miljoner euro. Uppskattningarna baserar sig på utförda mätningar, beräkningar och observationer vid brogranskningar.

Enligt uppgifterna från Kommuntekniken bedöms gatuinfrastrukturens skick nästa gång år 2027, vilket ger en mera aktuell bild av hur reparationsinvesteringarna påverkar reparationskuldens utveckling.

Under strategiperioden 2022–2025 har överskott ackumulerats i stadens balansräkning. Enligt bokslutsuppgifterna för 2025 uppgår det ackumulerade överskottet till 35,1 miljoner euro. Ökningen av stadens överskott förklaras bland annat av balansering av ekonomin och av de exceptionella skatteeftersläpningarna år 2023. Det ackumulerade överskottet stärker stadens ekonomiska ställning på kort sikt, men nivån utgör inte någon tillräcklig buffert för de betydande investerings- och reparationsbehov som väntas under de kommande åren. Situationen åskådliggör hur ett bokslutmässigt överskott eller ett balanserat resultat i sig inte garanterar en hållbar ekonomi på lång sikt. Om den interna finansieringen i huvudsak räcker till för att täcka driftsekonomi och avskrivningarna men inte möjliggör någon betydande ackumulering av överskott, uppstår ingen tillräcklig egen finansieringsbas för investeringar. Då måste investeringar antingen skjutas upp eller finansieras med lån, vilket också kan ses i form av en ökande reparationskund. Därmed undanröjer det ackumulerade överskottet ännu inte behovet av att granska förhållandet mellan investeringsnivån och den interna finansieringen, utan den ekonomiska hållbarheten behöver också bedömas i relation till framtida finansieringsbehov och utvecklingen av den outtagna skulden.

Kassaflödet från verksamheten och investeringarna är ett mellanresultat i finansieringsanalysen. Om det är negativt, visar det att utgifterna har fått täckas antingen med kassatillgångar eller genom att ta upp ytterligare lån. Det ackumulerade kassaflödet borde inte vara varaktigt negativt. Enligt bokslutet för 2025 uppgick det ackumulerade kassaflödet från stadens verksamhet och investeringar under en femårsperiod till –20,5 miljoner euro (–18,8 miljoner euro år 2024).

Investeringsfinansiering med interna medel i procent för åren 2025–2028:

	BS2025	BG2026	EP2027	EP2028
Investeringsfinansiering med interna medel, %	77,0	58,0	51,4	52,1
Förändring i lånebeståndet (M€)	-6,6	+26	+34	+34

Enligt bokslutet för 2025 täckte den interna finansieringen 77,0 procent av de egna anskaffningsutgifterna för investeringar (95,5 procent år 2024). Nivån är lägre än föregående år, men den kan anses vara rimlig med beaktande av de exceptionellt stora överlåtelseinkomster av engångskaraktär som influtit under granskningsåret.

Enligt budgeten för 2025 och ekonomiplanen för 2026–2027 kommer den interna finansieringen av investeringar att minska betydligt från och med år 2026 och uppgå till cirka hälften av investeringsbeloppet. Samtidigt ökar lånebeståndet kraftigt under flera år i följd. Utvecklingen visar på ett växande behov av lånefinansiering och ett mindre ekonomiskt handlingsutrymme.

Kriterium	Bokslutssiffror för Vasa stads ekonomi 2023 och 2024	Uppfylls/uppfylls inte
1) Förhållandet mellan årsbidraget och avskrivningarna i kommunens koncernresultaträkning är under 80 procent.	BS 2024: 165 % BS 2025: 150,7 %	Kriteriet uppfylls inte.
2) Kommunens inkomstskattesats är minst 2,0 procentenheter högre än den vägda genomsnittliga inkomstskattesatsen för alla kommuner.	BS 2024: 8,40 % BS 2025: 8,40 % Kommunernas vägda genomsnittliga inkomstskattesats var 7,47 procent år 2024.	Kriteriet uppfylls inte.
3) Beloppet av lån och hyresansvar per invånare i kommunens koncernbokslut överskrider det genomsnittliga beloppet av lån och hyresansvar i alla kommuners koncernbokslut med minst 50 procent.	BS 2024: 10 679 euro/invånare BS 2025: 9 222 euro/invånare Landets genomsnitt var 8 549 euro/invånare år 2024.	Något jämförelsetal för år 2025 fanns inte tillgängligt när utvärderingsberättelsen utarbetades. Nyckeltalet för 2024 överskreds inte.
4) Det kalkylmässiga låneskötselbidraget i koncernbokslutet är under 0,8.	BS 2024: 1,3 BS 2025: 1,3	Kriteriet uppfylls inte.

Gränsvärdena för de nyckeltal som avses i 3 mom. fastställs årligen utifrån de koncernbokslutsuppgifter som Statskontoret tillhandahåller och den inkomstskattesats som kommunen fastställt.

SAMMANFATTNING

Stadens resultat för räkenskapsperioden 2025 uppvisar ett överskott, men den ekonomiska bufferten är fortfarande begränsad i förhållande till stadens skuldbelopp. Det kumulativa överskottet på 35 miljoner euro är litet i relation till skuldbeloppet om 340,7 miljoner euro. Vasas kumulativa överskott är lägre än i jämförelsestäderna i genomsnitt. Med tanke på den ekonomiska hållbarheten är det motiverat att i fortsättningen fästa uppmärksamhet vid att både stärka överskottet och följa skuldsättningens utveckling

Investeringsutgifterna har understigit budgeten på grund av projektens tidsplaner. Förskotts- betalningarna och kapitalet som är bundet i pågående nyanläggningar har ökat jämfört med föregående år.

Med uttagen skuld avses det kommande finansieringstrycket till följd av att nödvändiga investeringar och reparationer skjuts upp utan låntagning. Även om det inte finns någon skuld vid tidpunkten för granskningen, ökar detta finansieringsbehovet under de kommande åren och påverkar den ekonomiska hållbarheten negativt.

Revisionsnämnden konstaterar att

- programmet för balansering av ekonomin har lyckats under räkenskapsperioden 2025.
- staden inte uppfyller kriterierna för en kriskommun.

Revisionsnämnden ställer följande frågor till resultatområdet för ekonomi och strategi samt till stadsstyrelsen:

- Har kostnadsnivån för de enskilda investeringar som genomfördes under 2025 varit lägre än budgeterat?
- Vad anser ni om stadens så kallade uttagna skuld och hur påverkar den stadens investeringsförmåga och ekonomiska hållbarhet?
- Av vilka poster består balansposten Förskottsbetalningar och pågående nyanläggningar?

Sammanfattning av strategiperioden 2022–2025

Vasa stads strategi för åren 2022–2025 godkändes av stadsfullmäktige 14.2.2022 och grundade sig på visionen ”Nordens energihuvudstad – 100 000 invånare”. Det inrättades även tre tväradministrativa styrgrupper för att stödja verkställandet av strategin. Grupperna inledde sitt arbete våren 2022. I utvärderingsberättelsen för 2025 ligger fokus på att granska sammanfattningen av strategiperioden.

Strategin för åren 2022–2025 har på det hela taget styrt Vasa stads verksamhet under fullmäktigeperioden 2021–2025, och revisionsnämnden har regelbundet följt upp strategiarbetet i sina utvärderingsberättelser. I 37 § i kommunallagen betonas kommunstrategins ställning som ett politiskt styrinstrument och dess betydelse som vägvisare för kommunens verksamhet och beslutsfattande. Enligt lagen ska strategin ses över minst en gång under en fullmäktigeperiod. En översyn av strategin innebär inte att strategin omarbetas, utan att förändringar i verksamhetsmiljön beaktas i kommunens långsiktiga mål.

I Vasa stad har strategin granskats årligen i samband med strategiöversikten. Revisionsnämnden anser att en översyn eller uppdatering av strategin i fortsättningen bör föras fram för fullmäktige tydligare än idag. Revisionsnämnden anser det viktigt att strategins framskridande granskas kritiskt och att behövliga ändringar görs när utvecklingen inte sker på önskat sätt.

I utvärderingsberättelsen för 2024 betonade revisionsnämnden behovet av att utveckla rapporteringen om strategin till fullmäktige. När utvärderingsberättelsen upprättas har stadsfullmäktige senast behandlat en sammanfattning av den strategiska uppföljningen 9.6.2025. Då omfattade rapporten utöver en text till föredragningslistan även en uppföljning som beskrev läget i fråga om mål och åtgärder, mätdata samt en översikt över indikatorerna för hållbar utveckling som ett konsultbolag hade tagit fram. Enligt revisionsnämndens uppfattning bör den strategiska uppföljningen bilda en sammanhängande helhet där lägesbedömningen av de strategiska målen tillräckligt detaljerat går hand i hand med rapporteringen om åtgärder.

Bestämmelsen om strategin i kommunallagen betonar fullmäktiges viktiga roll som organ som styr kommunens verksamhet, som utövare av den högsta beslutanderätten och som ansvarig för ekonomin. Revisionsnämnden konstaterar att fullmäktige de facto ska kunna fullgöra denna styrande uppgift samt svara för verkställandet av strategin och dess uppföljning under fullmäktigeperioden.

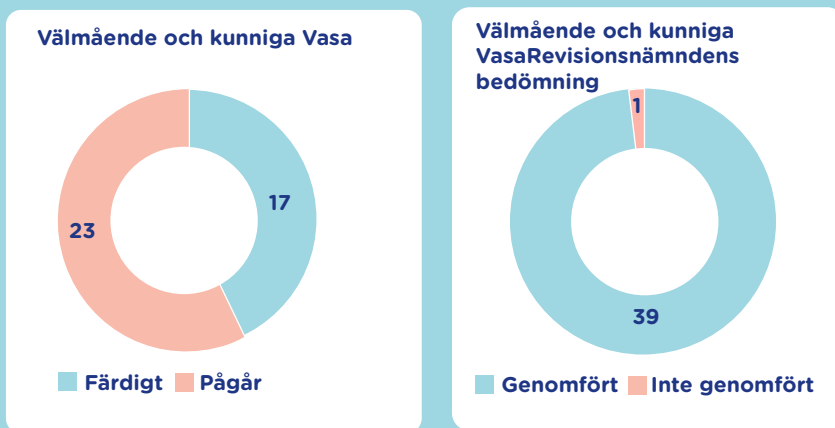
Strategiperioden 2022–2025

Enligt den utredning som lämnats till revisionsnämnden har statusen för åtgärderna för att uppnå målen under den avslutade strategiperioden 2022–2025 angetts som färdig, halvfärdig eller inte påbörjad. Enligt revisionsnämndens uppfattning bör rapporteringen om åtgärderna under den utgångna strategiperioden emellertid baseras på en klassificering där åtgärden bedöms som antingen genomförda eller inte genomförda. En enhetlig klassificering gör det möjligt att tydligt och konsekvent bedöma huruvida åtgärderna har genomförts vid utgången av strategiperioden. Enligt den utredning som lämnats till revisionsnämnden beror de skillnader som upptäckts i rapporteringen om åtgärderna i strategin på att flera olika personer har ansvarat för rapporteringen. Detta har medfört variation i de klassificeringar som använts och minskat rapporteringens enhetlighet och tillförlitlighet. Enligt revisionsnämndens uppfattning ska rapporteringspraxis förenhetligas genom tydliga anvisningar och samordning.

Vid hörandet presenterades en bedömning av åtgärderna i strategin för revisionsnämnden. Utifrån denna har nämnden gått igenom både de åtgärder som vidtagits och de som inte har genomförts. Enligt den utredning som lämnats till revisionsnämnden har 32 av målen i strategin uppnåtts, medan arbetet med 91 fortfarande pågår och två ännu inte har påbörjats. Enligt revisionsnämndens egen bedömning har 112 mål på det hela taget uppnåtts under strategiperioden och 13 åtgärder bedöms vara ogenomförda.

Välmående Vasa

Enligt utredningen om temahelheten Välmående Vasa pågår 23 åtgärder, medan 17 redan har genomförts. Enligt revisionsnämndens egen bedömning kan 39 åtgärder anses vara utförda, medan en inte har vidtagits alls.

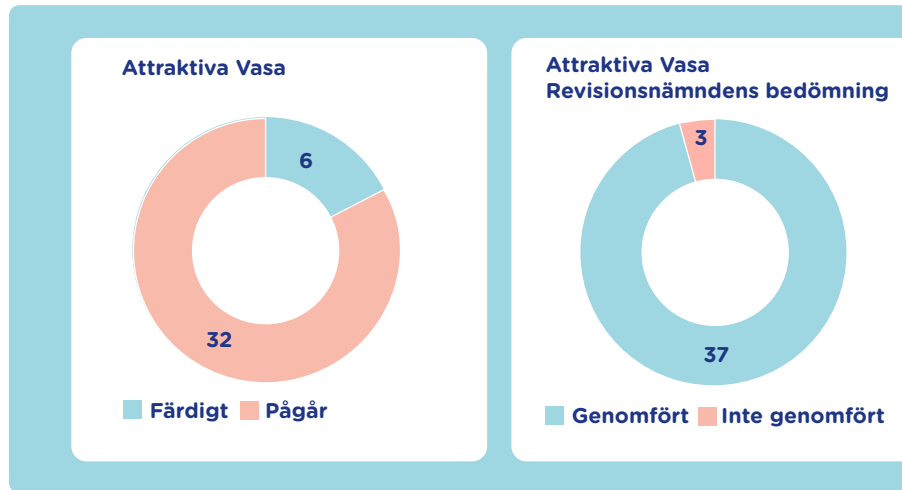
Revisionsnämnden anser att följande åtgärd inom det strategiska temat Välmående Vasa inte har genomförts:

Universitetets tillväxtmöjligheter inom nya branscher

Revisionsnämnden bedömer att enbart finansiering för att stärka kompetensgrunden inte visar att universitetets tillväxtmöjligheter inom nya branscher konkret har främjats. Eftersom nya öppningar eller utbildningsbranscher inte har rapporterats i samband med det strategiska målet kan åtgärden inte anses vara fullt genomförd.

Attraktiva Vasa

Enligt den utredning om temahelheten Attraktiva Vasa som lämnats till revisionsnämnden pågår 32 mål fortfarande, medan åtta mål har uppnåtts. Enligt revisionsnämndens egen bedömning kan 37 mål anses vara uppnådda, medan tre inte har genomförts.

Revisionsnämnden anser att följande åtgärder inom det strategiska temat Attraktiva Vasa inte har genomförts:

- **Utveckling av ett livskraftigt och livligt stadscentrum**

Revisionsnämnden bedömer att de rapporterade åtgärderna till sin natur huvudsakligen kretsar kring att upprätthålla centrum och utveckla det i liten skala. Bedömningen av huruvida målet har uppnåtts försvåras av att det inte har fastställts några tydliga mätare för uppföljningen. Utifrån de presenterade åtgärderna är det inte möjligt att dra några slutsatser om i vilken utsträckning centrumets livskraft har stärkts, eftersom några egentliga åtgärder som beskriver livskraftens utveckling eller deras effekter inte redovisas.

- **Havsnära boende**

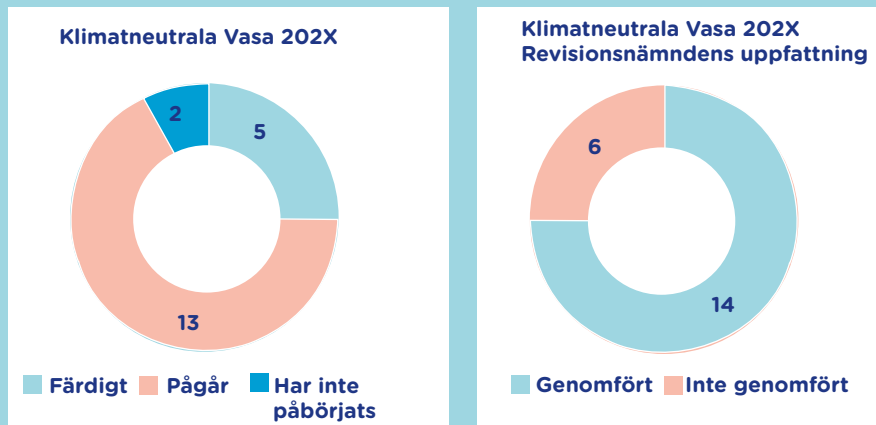
Enligt revisionsnämndens bedömning har åtgärderna kring havsnära boende huvudsakligen framskridit vid beredningen av planläggningen. Det pågår eller planeras flera general- och detaljplaneprojekt för olika områden, men de visar ännu inte hur det havsnära boendet genomförs i praktiken. Utifrån de rapporterade uppgifterna kan målet inte anses vara uppnått, eftersom några konkreta planbeslut eller uppgifter om hur byggandet framskrider inte presenteras.

- **Byggprojekt påskyndas och mångsidigt bostadsutbud skapas genom planläggning i de landsbygdsbetonade områdena i Lillkyro och Sundom i Vasa**

Enligt revisionsnämndens bedömning befinner sig de rapporterade åtgärderna huvudsakligen i utrednings- eller beredningsskedet och det går inte att direkt utifrån dem konstatera att byggprojekt har påskyndats eller att planläggningen har bidragit till att skapa ett mångsidigt bostadsutbud i Lillkyro och Sundom. Därmed kan målet inte anses vara uppnått.

Klimatneutrala Vasa 202X

Enligt utredningen om temahelheten Klimatneutrala Vasa 202X pågår 13 av målen, medan fem har uppnåtts och två inte har genomförts. Enligt revisionsnämndens egen bedömning kan 14 mål anses vara uppnådda, medan sex inte har genomförts.

Revisionsnämnden anser att följande åtgärder inom det strategiska temat Klimatneutrala Vasa 202X inte har genomförts:

- **Klimatneutral energiförbrukning i stadens lokaler**

Beslutet av temagruppen Klimatneutrala Vasa att inte övergå till grön fjärrvärme innebär att den eftersträvade klimatneutrala energiförbrukningen inte har främjats enligt målet. Därmed kan målet inte anses vara uppnått. Målet hade kunnat anses vara uppnått om det hade formulerats så att det gällde en mer klimatneutral energiförbrukning. I sin nuvarande formulering uppnås målet emellertid inte. Målet hade kunnat omformuleras eller strykas i samband med att strategin justerades.

- **Förverkligande av ekosystemavtalet (Kommuntekniken)**

Revisionsnämnden anser att åtgärderna fortfarande befinner sig på projektutvecklings- och beredningsnivå och att det utifrån dem inte går att bedöma huruvida målen i avtalet har uppnåtts eller vilka effekter de har haft.

- **Förverkligande av ekosystemavtalet (Koncernförvaltningen)**

Revisionsnämnden anser att arbetet framskrider enligt plan och att det har satsats på verksamheten. De rapporterade åtgärderna gäller emellertid fortfarande framskridandet och utvecklingen av en tyngdpunkt och det går inte att utifrån dem konstatera att målen redan har uppnåtts.

- **Utredning av Vasaföretagens koldioxidhandavtryck (Stadsmiljösektorn)**

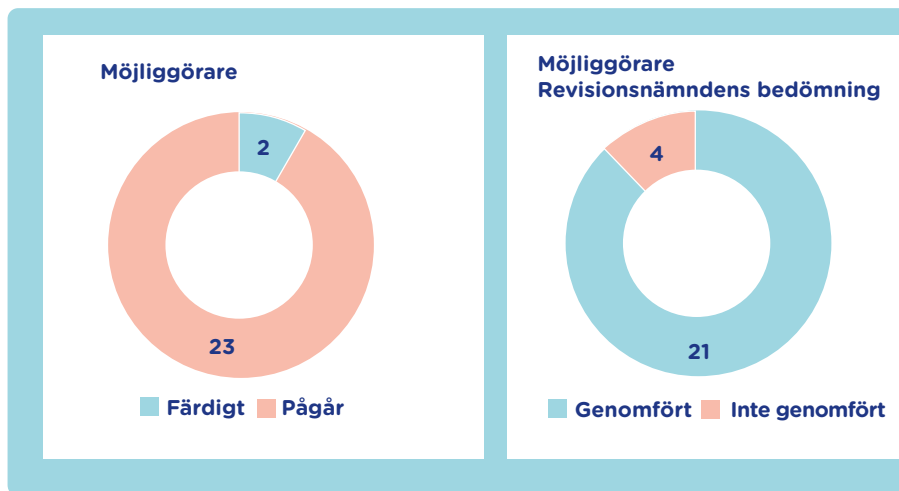
Åtgärden har inte vidtagits alls och målet förblir därmed helt ouppnått. Målet hade kunnat omformuleras eller strykas i samband med att strategin justerades.

- **Utredning av Vasaföretagens koldioxidhandavtryck (Koncernförvaltningen)**

Åtgärden har inte vidtagits och det går inte att utifrån de rapporterade åtgärderna dra slutsatsen att målet har främjats. Därmed kan målet inte anses vara uppnått. Målet hade kunnat omformuleras eller strykas i samband med att strategin justerades.

Möjliggörare: ekonomi, personal, kompetens och ledarskap

Enligt den erhållna utredningen har 23 av målen inom möjliggörare rapporterats som pågående och två som uppnådda. Enligt revisionsnämndens egen bedömning kan 21 mål anses vara uppnådda, medan fyra inte har genomförts..

Enligt revisionsnämndens uppfattning har följande mål inom det strategiska temat Möjliggörare inte uppnåtts:

- **Programvaruarkitektur**
Revisionsnämnden anser att de rapporterade uppgifterna inte omfattar beskrivningar av vidtagna åtgärder, hur de framskrider eller konkreta skeden i utvecklingen av programvaruarkitekturen. Det går inte att utifrån ett enskilt omnämnande konstatera att uppnåendet av målet har framskridit. Därmed kan målet inte anses vara uppnått.
- **Ökning av extern projektfinansiering**
Revisionsnämnden anser att de rapporterade siffrorna inte direkt visar att den externa finansieringen har ökat, utan att finansieringen enligt rapporteringen har legat kvar på samma nivå eller till och med minskat något jämfört med tidigare år.
- **Utveckling av experternas karriärstigar**
Revisionsnämnden bedömer att det faktum att arbetsgruppen har samlats och fört preliminära diskussioner inte ännu visar några konkreta framsteg i utvecklingen av experternas karriärstigar. Av de rapporterade åtgärderna framgår inte att planer har blivit färdiga eller att modeller har genomförts eller hur dessa påverkar personalens karriärutveckling. Därmed kan målet åtminstone inte anses vara helt uppnått.
- **Att utnyttja kompetensen tväradministrativt och nätverksmässigt**
Revisionsnämnden anser att de rapporterade åtgärderna beskriver sporrande insatser, utvidgade nätverk och ökat samarbete men inte visar att bestående verksamhetsmodeller enligt det uppsatta målet redan har genomförts eller att de påverkat utnyttjandet av kompetensen tväradministrativt. Enligt rapporteringen befinner sig verksamheten fortfarande i hög grad i ett främjande- och utvecklingskede.

De viktigaste målen under strategiperioden

De viktigaste målen under strategiperioden 2022–2025 har varit Finlands lyckligaste och tryggaste stad, 100 000 invånare, ökning av antalet arbetsplatser samt klimatneutralitet före 202X.

Under strategiperioden har stadsbornas upplevda lycka och trygghet huvudsakligen utvecklats i en positiv riktning. Lycklighetsindexets medelvärde steg från 68,8 till 74,7 under åren 2022–2025, vilket visar på en stabil och långsiktig positiv utveckling. Vad gäller befolkningsmålet har utvecklingen visat en stigande trend. Befolkningsmängden ökade under hela strategiperioden och uppgick i slutet av 2025 till 71 281 invånare. Utvecklingen har också varit gynnsam med tanke på antalet arbetsplatser. År 2022 uppgick antalet arbetsplatser till 38 781 och år 2023 till 39 139. Enligt den utredning som lämnats till revisionsnämnden har siffran i fråga inte uppdaterats sedan 2023.

När det gäller klimatneutralitetsmålet har utvecklingen varierat under strategiperioden 2022–2025. År 2022 uppgick mängden växthusgasutsläpp till 202,5 kt CO₂, men minskade år 2023 till 156,5 kt CO₂. År 2024 uppgick utsläppen till 150,8 kt CO₂ och förhandsuppgifterna för 2025 visar att utvecklingen fortsatt är positiv och att utsläppen har minskat till 141,2 kt CO₂. I sin utvärderingsberättelse för 2024 konstaterade revisionsnämnden att stadens mål att uppnå klimatneutralitet före år 2030 inte kan nås med de nuvarande åtgärderna utan kräver betydande nya lösningar. Bland dessa är medverkan i utsläppshandeln ett viktigt men ekonomiskt betydande alternativt vars konsekvenser behöver beaktas fullt ut i budgeten.

Positiva iakttagelser

Vasa har fått flera positiva utmärkelser som speglar stadens strategiska styrkor. Staden har belönats både som Årets föreningsvänliga kommun i Österbotten och som Unicefs Barnvänliga kommun. Dessutom har staden utsetts till en cykelvänlig arbetsplats och till Årets gångkommun 2025.

SAMMANFATTNING

I 37 § i kommunallagen betonas kommunstrategins roll som ett viktigt politiskt styrinstrument samt som vägvisare för kommunens verksamhet och beslutsfattande. Vasa stads strategi för åren 2022–2025 godkändes av stadsfullmäktige 14.2.2022 och för genomförandet av strategin inrättades tre tväradministrativa styrgrupper.

Revisionsnämnden anser att uppdateringen av strategin och hur den framskrider bör rapporteras till nämnden tydligare, mer enhetligt och mer transparent än idag. Rapporten bör även omfatta uppgifter om de mål som inte har uppnåtts. Revisionsnämnden betonar att rapporteringen ska vara tillförlitlig och korrekt, eftersom rapporteringsuppgifterna utgör en viktig grund för fullmäktiges beslutsfattande.

Strategin bör beredas, ledas och rapporteras så att staden kan förutse kommande situationer och de utmaningar dessa för med sig. Även om det är svårt att fastställa några exakta mätare är ett konsekvent genomförande av åtgärder i enlighet med strategin och budgeten ett centralt verktyg för att hantera och förutse risker.

Revisionsnämnden rekommenderar att resultatområdet ekonomi och strategi samt stadsstyrelsen

- kritiskt bedömer hur strategin framskrider och genomförs.
- utan dröjsmål vidtar korrigerande åtgärder om de uppsatta målen inte framskrider enligt plan.
- säkerställer att rapporteringen om genomförandet av strategin är tydlig, förståelig och tillräckligt informativ med tanke på beslutsfattandet.

Revisionsnämnden ställer följande fråga till resultatområdet ekonomi och strategi samt till stadsstyrelsen:

- När ger styrgrupperna för de tematiska helheterna i strategin en slutrapport om sin verksamhet till fullmäktige?

Revisionsnämnden ställer följande fråga till stadsstyrelsen:

- Planerar stadsstyrelsen att ta fram en tydlig verksamhetsmodell eller ett tidsschema för justering av kommunstrategin för att skyldigheten enligt kommunallagen (ska ses över åtminstone en gång under fullmäktigeperioden) konsekvent genomförs under samtliga fullmäktigeperioder?

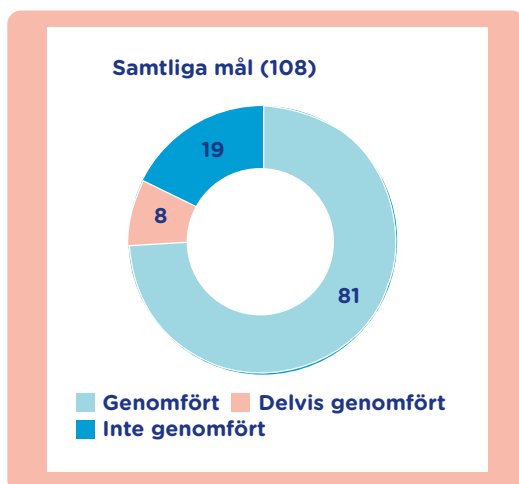

Rapportering om koncernmålen

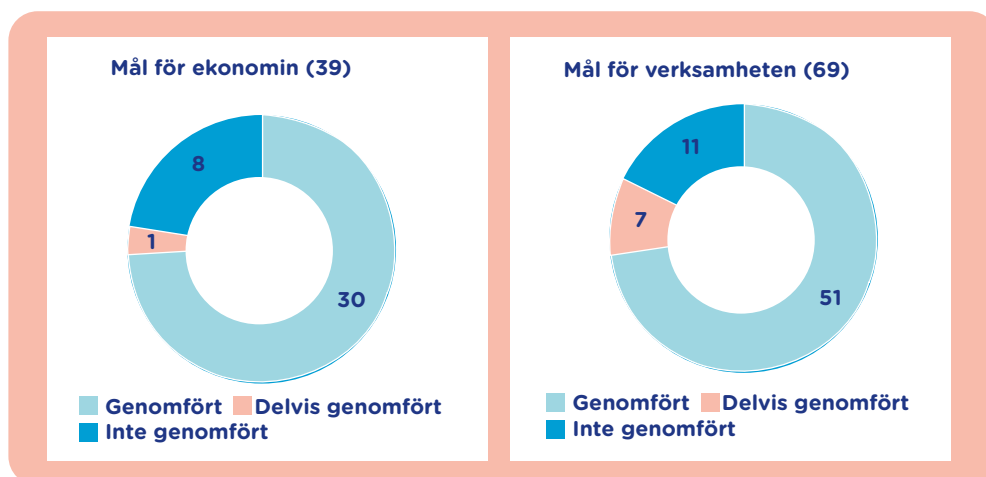
Vasas stadskoncern omfattar för närvarande 21 dottersammanslutningar där stadens ägarandel är över 50 procent. Stadens koncernmål bildar en helhet som är avsedd att säkerställa den strategiska inriktningen, en ekonomiskt hållbar verksamhet i dottersammanslutningarna och en effektiv serviceproduktion.

De ekonomiska målen och målen för verksamheten styr sammanslutningarnas verksamhet så att den ligger i linje med stadens riktlinjer och främjar koncernens långsiktiga utveckling. Denna helhet utgör grunden för bedömning av koncernstyrningens genomslagskraft och för identifieringen av utvecklingsbehov. I denna bedömning fokuseras på att granska hur tydligt koncernmålen har fastställts samt på kvaliteten i rapporteringen.

Vasa stadskoncerns årsrapport 2025 och utfallet av de mål som fastställts i budgetboken 2025 för koncernsammanslutningarna behandlades vid fullmäktiges sammanträde 23.3.2026 § 18 och antecknades för kännedom. Enligt den rapport som lämnats till fullmäktige uppnåddes **81** av de totalt **108** mål som satts upp för dottersammanslutningarna helt (75 %), **8** (7,41 %) delvis och **19** (17,59 %) inte alls.

Av de ekonomiska målen rapporterades **30** (76,92 %) som uppnådda, **1** (2,56 %) som delvis uppnått och **8** (20,51 %) som inte uppnådda. När det gäller de verksamhetsmässiga målen har enligt rapporten **51** (73,91 %) uppnåtts och 7 (10,14 %) uppnåtts delvis, medan **11** (15,94 %) inte har uppnåtts.

Revisionsnämnden anser att den skriftliga rapporteringen om huruvida målen har uppnåtts eller inte till stora delar är ringa och ytlig och därmed inte ger en helt realistisk och tillförlitlig bild av den faktiska situationen med målen. Den konkreta informationen i rapporteringen är huvudsakligen begränsad och en del av utfallen har redovisats helt utan motiveringar. Under sådana omständigheter anser revisionsnämnden det inte vara ändamålsenligt att ta ställning till utfallet av enskilda koncernmål. Nämnden anser dock att det är motiverat att betona att den nuvarande rapporteringen är bristfällig och samtidigt lyfta fram oron över de begränsade personresurserna inom ägarstyrningen.

Enligt det som revisionsnämnden har tagit del av fastställs dotterbolagens mål i samarbete mellan dotterbolagen och ägarstyrningen. Revisionsnämnden anser det viktigt att fastställandet av målen även i fortsättningen baserar sig på ett nära samarbete mellan dotterbolagen och ägarstyrningen. Nämnden betonar att större uppmärksamhet än tidigare bör fästas vid den skriftliga rapporteringen om huruvida målen har uppnåtts, så att fullmäktige ska få en tillräckligt tydlig och transparent helhetsbild av de uppsatta målen och målluppfyllelsen.

Enligt revisionsnämnden är den nuvarande praxis där dotter- och intressebolagen själva bedömer om målen har uppnåtts inte i sig tillräcklig. För att de mål som fullmäktige satt upp även

framöver ska kunna verifieras på ett tillförlitligt och genomskinligt sätt bör rapporteringen vara tydligare/mer konkret och bedömningen av måluppfyllelsen baseras på exempelvis en granskning som bekräftas av ägarstyrningen.

SAMMANFATTNING

Rapporteringen om huruvida målen har uppnåtts ger för närvarande ingen tillförlitlig helhetsbild av målens faktiska status. Därför behöver rapporteringen utvecklas och bristen på personalresurser inom ägarstyrningen identifieras.

Revisionsnämnden anser det viktigt att koncernmålen fastställs och bedöms i samarbete mellan dotterbolagen och ägarstyrningen. Bolagens egen bedömning är inte i sig tillräcklig och den skriftliga rapporteringen bör vara tydligare och mer konkret. Den slutgiltiga rapporteringen om utfallen bör grunda sig på en granskning som ägarstyrningen har bekräftat, så att fullmäktige kan få en transparent och korrekt bild av måluppfyllelsen.

Revisionsnämnden rekommenderar att ägarstyrningen

- styr omfattningen av koncernbolagens rapportering.
- deltar i bedömningen av koncernbolagens mål.

Revisionsnämnden rekommenderar att koncernstyrningen

- fäster uppmärksamhet vid personalresursernas tillräcklighet inom ägarstyrningen.

Byggnadstillsynen

Vasa stads byggnadstillsyn hördes av revisionsnämnden vid ett möte som hölls 30.9.2025. Byggnadstillsynen är stadens myndighetsverksamhet och har till uppgift att främja och övervaka uppkomsten av en högklassig byggd miljö och ett högklassigt byggnadsbestånd samt att en god stadsbild bevaras. Verksamheten baserar sig på att trygga det allmänna intresset. Till de viktigaste uppgifterna hör rådgivning i frågor som rör byggande, tillsyn under byggarbetet samt beslutsfattande i lov- och tillståndsärenden. Därtill deltar byggnadstillsynen i uppgifter som rör fastighetsbeskattning i samarbete med fastighets- och lägesdataservicen samt övervakar underhållet av den byggda miljön.

I Vasas stadsorganisation hör resultatområdet byggnadstillsynen till stadsmiljösektorn. Inom byggnadstillsynen arbetar totalt 12 personer i tre team: teamet för beredning av lovärenden, teamet för syner och kansli- och kontorsteamet. Varje team består av fyra personer. Byggnadskontrollanten ansvarar för ledningen av resultatområdet.

I teamet för beredning av lovärenden arbetar två bygglovsarkitekter, en ingenjör för bygglovsärenden samt en VVS-kontrollbyggmästare. Teamet för syner består av två inspektionsingenjörer, en kontrollbyggmästare och en VVS-kontrollbyggmästare. Kansli- och kontorsteamet består av tre tillståndsassistenter och en servicesekreterare.

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteuma

	BS 2024	Ursprunglig BG 2025	Ändringar i budgeten	Ändrad BG 2025	BS 2025	Avvikelse (jfr den ändrade BG)
	1000 €	1000 €			1000 €	1000 €
Verksamhetsintäkter	624	875	0	875	954	79
Tillverkning för eget bruk	23	0	0	0	36	36
Verksamhetskostnader	-817	-895	-3	-898	-834	63
Verksamhetsbidrag	-170	-20	-3	-23	155	178

Byggnadstillsynens verksamhetsintäkter överskreds med totalt 9,1 procent år 2025. I budgeten hade som mål för verksamhetsintäkterna satts upp 875 000 euro, medan utfallet var 954 000 euro. Ökningen av intäkterna förklaras huvudsakligen av de tillståndsavgifter som influtit till följd av att datacentralen beviljades tillstånd.

I budgeten hade 898 000 euro reserverats för verksamhetskostnader, medan utfallet var 834 000 euro. Enligt bokslutsuppgifterna för 2025 uppstod besparingar bland annat i personalkostnader, material, förnödenheter och varor.

Byggnadstillsynens verksamhetsbidrag år 2025 var 155 000 euro, och intäkterna täckte kostnaderna i verksamheten. År 2024 var verksamhetsbidraget -170 000 euro.

Byggnadstillsynens första mål för verksamheten 2025 var en kompetent och bra kundservice. Som åtgärder som stöder målet fastställdes tillräcklig utbildning, nätverkande samt coachande ledarskap. Beredningen inför ikraftträdandet av den nya bygglagen har förutsatt att personalen aktivt har deltagit i utbildningar och webinarier, och samarbetet med de närliggande kommunerna och andra kommuner har ökats. Revisionsnämnden anser att målet har uppnåtts delvis. För uppföljningen av kundservicens kvalitet bör i fortsättningen mer aktuella mätdata erhållas. De jämförbara uppgifterna härrör från år 2022.

Ett andra mål för verksamheten var en balanserad ekonomi samt att fastställa självfinansieringens treårsgenomsnitt till 95-100 procent. Enligt bokslutsuppgifterna för 2023 var självfinansieringsandelen i genomsnitt 57,6 procent. Under åren 2021-2023 var genomsnittet 92 procent. Enligt bokslutsuppgifterna för 2024 var den motsvarande siffran 76,98 procent och genomsnittet steg under åren 2022-2024 till 78,29 procent. År 2025 ökade självfinansieringen till 114,70 procent och treårsgenomsnittet (2023-2025) var 83,09 procent. Målet nåddes emellertid inte, eftersom treårsgenomsnittet på 83,9 procent för självfinansieringen underskred den målsatta nivån.

Det tredje målet för verksamheten var att främja en god och fungerande byggd miljö. Åtgärder som stödde målet var kvalitetsstyrning och förhandsförhandlingar, att göra processerna smidigare samt tillsyn över den byggda miljön. Enligt utfallet har personalen utbildat sig i uppgifterna enligt den nya bygglagen och ledningsgruppen har gjort ett nära samarbete med de övriga resultatområdena. Revisionsnämnden anser att målet har uppnåtts delvis. Utfallsrapporten beskriver de vidtagna åtgärderna men ger ingen bedömning av hur dessa har påverkat den byggda miljöns kvalitet eller hur processerna fungerar. För att kunna bedöma om målet har uppnåtts eller inte behövs tydligare mätare och uppföljningsdata i fortsättningen.

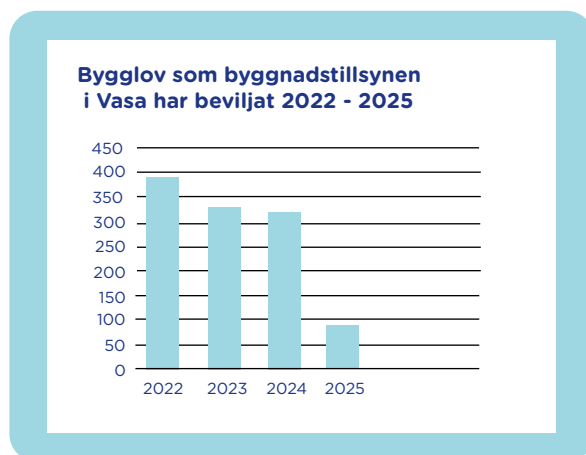
Ekonomi

Enligt den utredning som lämnats till revisionsnämnden har det på grund av den rådande ekonomiska situationen och minskade byggvolymerna varit utmanande att upprätthålla en balanserad ekonomi inom byggnadstillsynen under de senaste åren. Strävan är att finansiera byggnadstillsynens verksamhet huvudsakligen med tillstånds- och lovavgifter. Byggnads- och miljönämnden

fattade 12.3.2025 § 18 beslut om en övergripande justering av de avgifter som tas ut för inspektions- och tillsynsuppgifter inom byggnadstillsynen samt för andra myndighetsuppgifter. Avgifterna höjdes i samband med beslutet.

Syftet med höjningen i samband med justeringen av inspektions- och tillsynsavgifterna inom byggnadstillsynen har varit att få prisnivån i linje med jämförelsestäderna. Priserna har jämförts med byggnadstillsynens taxor i Karleby, Björneborg och Seinäjoki.

Inom byggnadstillsynen mäts produktivitet och ekonomisk lönsamhet med hjälp av olika nyckeltal och jämförelsemetoder. Verksamhetens produktivitet följs upp i synnerhet genom att följa tillståndens genomsnittliga handläggningstider och deras utveckling under olika tidsperioder. Byggnadstillsynen har hela tiden kontakt med byggnadstillsynsenheter i andra städer, vilket möjliggör jämförelser av verksamhets sätt och utbyte av god praxis. I samband med höjningen av taxorna gjordes jämförelser med städer av liknande storlek, för att säkerställa att prisnivån är nationellt jämförbar och motiverad.

Antalet bygglov som Vasa stads byggnadstillsyn har beviljat har minskat under strategiperioden 2022–2025. År 2022 beviljades 391 bygglov, år 2023 totalt 332 och år 2024 ännu 319 bygglov. Antalet bygglov år 2025, 90 stycken, är klart lägre än under tidigare år.

Minskningen av antalet bygglov under åren 2022–2025 återspeglar den allmänna avmattningen inom byggbranschen samt ändringarna i bygglagen (751/2023). Bakom utvecklingen ligger ekonomisk osäkerhet, en hög räntenivå samt ökade byggkostnader.

Enligt den utredning som lämnats till revisionsnämnden kan det minskade antalet bygglov år 2025 förklaras av både ändringarna i den nya bygglagen och den ekonomiska osäkerheten. Genom lagreformen kan en del mindre byggprojekt i fortsättningen genomföras utan separat lov eller anmälan. Från och med början av 2025 ligger tröskeln för bygglov för byggnader på 30 m² och för skyddstak på 50 m².

Revisionsnämnden följer utvecklingen av antalet bygglov i fortsättningen så att siffrorna för 2025 beaktas som en avvikelse till följd av lagreformen. På så sätt blir det möjligt att skapa en jämförbar tidsserie för den period då den nya lagstiftningen har varit i kraft.

Avsikten är att i fortsättningen justera byggnadstillsynens taxor årligen utifrån index så att avgifterna i allt högre grad motsvarar utvecklingen av verksamhetens kostnadsnivå. Senast justerades taxorna genom byggnads- och miljönämndens beslut 7.12.2022 § 80.

Ny bygglag

Den nya bygglagen (751/2023) trädde i kraft 1.1.2025 och ersätter bestämmelserna i markanvändnings- och bygglagen (MarkByggL). Bygglagen träder i kraft stegvis. Garantin för behandlingstiden för bygglov, beräkningen av koldioxidfotavtrycket från en byggnad samt bygglovet i form av en byggnadsinformationsmodell träder i kraft 1.1.2026. För byggnadstillsynen gäller de viktigaste ändringarna i den nya bygglagen lov- och tillståndssystemet, konstaterande av planerarnas och arbetsledarnas behörighet, digitalisering, främjande av koldioxidsnålt byggande och cirkulär ekonomi samt på betoningar vad gäller tillsynen under byggtiden.

Enligt 17 § 1 mom. i bygglagen ska kommunen ha en byggnadsordning. Byggnadsordningen är en av kommunen utfärdad bestämmelse som styr byggandet på lokal nivå. Den är framför allt avsedd att fastställa bestämmelser som baserar sig på lokala förhållanden och som främjar ett planmässigt och lämpligt byggande. Med byggnadsordningen kan även tryggas att kultur- och naturvärden tas i beaktande samt säkerställas att en bra livsmiljö skapas och bevaras. Vasa stads nya byggnadsordning godkändes vid stadsfullmäktiges sammanträde 23.3.2026 § 13.

Ikraftträdandet av den nya bygglagen har lättat tillståndsförfarandet, i synnerhet vad gäller små åtgärder. I fortsättningen kan en del mindre byggprojekt genomföras utan separat lov eller anmälan. För byggnadstillsynen innebär förändringarna att anvisningarna behöver uppdateras och att tydliga verksamhetsmodeller ska tas fram så att byggandet även i fortsättningen sker enligt bestämmelserna. Lagreformen har minskat tillståndsbehandlings omfattning men samtidigt ökat behovet av rådgivning och anvisningar.

Byggnadstillsynen har uppdaterat sina skriftliga anvisningar i samband med att bygglagen trädde i kraft. Lagreformen är omfattande och har en betydande inverkan på byggpraxis, och därför är utvecklingen av anvisningarna en kontinuerlig process. Till byggnadstillsynen ställs frågor som inte alltid har kunnat förutses eller besvaras i de skriftliga anvisningarna. Detta innebär att anvisningarna kompletteras och preciseras vid behov.

Byggnadstillsynens serviceprocesser

Föremålet för bedömningen var kundupplevelsen inom byggnadstillsynen. För revisionsnämnden presenterades en kundnöjdhetenkät som FCG genomförde år 2022. Enligt resultaten har byggnadstillsynens kunder huvudsakligen upplevt kundservicen som positiv. I enkäten fick bland annat den vänliga personalen och uppgifterna i anslutning till slutsyner de bästa vitsorden. De lägsta vitsorden gällde i sin tur hur tydliga och omfattande de skriftliga och övriga anvisningarna är samt anvisningarna för e-tjänster. Enligt den utredning som lämnats till revisionsnämnden har de skriftliga anvisningarna sedermera uppdaterats.

Personalens kompetens och goda kundservicefärdigheter kommer till uttryck på många olika sätt i kvaliteten på byggnadstillsynens service. Det har inte förekommit några långa köer i servicen inom de olika teamen och handläggningstiderna för lov och tillstånd är fortfarande korta. Det är möjligt att boka en syn redan till följande vecka. Även arkivservicen har öppet regelbundet och ritningar hämtas flera dagar i veckan. Kunderna får i regel svar på sina frågor inom några dagar.

Kundernas upplevelser av kvaliteten på byggnadstillsynens service samlas in på flera olika sätt. Den senaste mera omfattande kundnöjdhetenkäten genomfördes år 2022, och en ny motsvarande enkät har övervägts. Kunderna kan ge respons via stadens allmänna responssystem, direkt per e-post eller i systemet ePermit, via vilket det också har erhållits utvecklingsförslag. I byggnadstillsynens verksamhet ska lagar och bestämmelser emellertid följas noggrant, vilket innebär att kundernas önskemål inte kan uppfyllas i alla situationer. Detta kan ibland återspeglas i responsen, även om servicen i sig är högklassig och ändamålsenlig.

Digitaliseringen har haft en betydande inverkan på hur snabba och transparenta byggnadstillsynens processer är. Elektroniska system har påskyndat handläggningen avsevärt, i synnerhet vad gäller korrigeringar och kompletteringar. Antalet kundbesök har minskat, eftersom en stor del av ärendena numera kan skötas elektroniskt. Processerna har blivit mer transparenta, vilket märks i synnerhet i möjligheten för ansvariga arbetsledare och andra projektparter att i realtid följa hur projektet framskrider. Byggnadstillsynens verksamhet har varit offentlig utåt även tidigare, men digitaliseringen har gjort informationen alltmer tillgänglig och öppen.

Byggnadstillsynen har utvecklat sina serviceformer utifrån kundernas behov. Inledande möten hålls numera via Teams på distans, vilket har bidragit till ökad flexibilitet och minskat behovet av fysiska besök. Det elektroniska systemet ePermit utvecklas kontinuerligt, utifrån både kundresponsen och personalens egna observationer. Dessutom har praxis för slutsyner i anslutning till gamla lov och tillstånd gjorts tydligare och enhetligare. Införandet av en tjänst med kunddatorer bereds just nu.

Framtidsutsikter

Viktiga utmaningar som identifierats i byggnadstillsynens verksamhet är de ändringar som den nya bygglagen medfört och den nya praxis som dessa förutsätter. Lagreformen minskar antalet lov och tillstånd, men den totala arbetsmängden beräknas inte minska i motsvarande mån. Dessutom har antalet ansökningar om undantag ökat, vilket ökar arbetsbördan inom byggnadstillsynen. Den allmänna ekonomiska situationen och att byggandet har minskat har påverkat inkomstutvecklingen. Enligt den information som lämnats till revisionsnämnden kan framgångar bland annat ses i att ärendehantering fungerar smidigt och att tillstånd och lov handläggs snabbt. Även kundnöjdheten ses som en styrka.

Revisionsnämnden informerades också om att Vasa stad senast år 2029 ska ta i bruk datasystemet Ryhti för den byggda miljön, som samlar in uppgifter om byggande och användning av områden på nationell nivå.

SAMMANFATTNING

Höjningarna av byggnadstillsynens lov- och tillståndsavgifter och de årliga indexjusteringarna utgör en del av arbetet med att upprätthålla en ekonomisk balans. Höjningarna har gjorts genom att avgifterna har jämförts med nivån i städer av motsvarande storlek, vilket säkerställer att prissättningen är konkurrenskraftig och rättvis. Införandet av indexjusteringar gör det möjligt att uppdatera lov- och tillståndsavgifterna i takt med kostnadsutvecklingen och minskar behovet av sporadiska större höjningar. Denna åtgärd stöder byggnadstillsynens strategiska mål att upprätthålla en balanserad ekonomi och säkerställa en självfinansierad verksamhet även i en byggmiljö i förändring. Stadsfullmäktige godkände Vasa stads nya byggnadsordning vid sitt sammanträde 23.3.2026 (§ 13).

Revisionsnämnden instämmer i byggnadstillsynens oro över hur den minskade byggvolymen kommer att påverka verksamhetens ekonomiska förutsättningar. Det minskade byggandet återspeglas direkt i inkomsterna från tillståndsavgifter.

Resultaten av kundnöjdhetsenkäten härstammar från år 2022 och ger inte längre någon aktuell bild av servicens kvalitet. Enkäten bör genomföras på nytt för att den tillgängliga informationen ska vara aktuell och bättre stödja utveckling av verksamheten.

Revisionsnämnden rekommenderar att byggnadstillsynen

- årligen genomför en ny kundnöjdhetsenkät. De presenterade resultaten är från år 2022 och ger därmed ingen aktuell bild av kundupplevelsen.
- noggrant följer de ekonomiska konsekvenserna av bygglagen genom tillståndsavgifter och verksamhetsintäkter.
- årligen granskar indexjusteringarna av tillståndsavgifterna.

Revisionsnämnden rekommenderar att stadsstyrelsen

- preciserar och förtydligar anvisningarna för rapportering av hur resultatområdenas mål för verksamheten har uppnåtts.

Vasa stads institut

Vasa stads institut hördes av revisionsnämnden vid ett möte som hölls 30.9.2025. Medborgarinstitutet Alma och Kuula-institutet utgör en central del av servicenätet inom stadens bildningssektor. I institutshelheten ingår också TaiKon som ger grundläggande konstundervisning och är verksam i anslutning till medborgarinstitutet Alma. I enheterna erbjuds utbildning inom fritt bildningsarbete, grundläggande konstundervisning, integrationsutbildning och grundläggande utbildning för vuxna. Inom verksamheten erbjuds undervisning på finska, svenska, engelska och vid behov på andra språk. Institutens verksamhet omfattar såväl Vasa, Laihela som Storkyro.

Enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) syftar det fria bildningsarbetet till att utifrån principen om livslångt lärande anordna utbildning som stöder sammanhållningen och jämlikheten i samhället samt ett aktivt medborgarskap. Målet för undervisningen är att främja individers mångsidiga utveckling, välmående och välfärd och att främja pluralism, hållbar utveckling, kulturell mångfald och internationalism. Det fria bildningsarbetet kännetecknas av studier efter eget val, samhörighet och delaktighet.

Enligt lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998) avses med grundläggande konstundervisning sådan målinriktad och från nivå till nivå fortskridande undervisning inom olika områden av konsten som i första hand riktar sig till 4-18-åriga barn och unga och som samtidigt ger eleverna förmåga att uttrycka sig och söka sig till yrkesutbildning och utbildning på högre nivå inom konstområdet i fråga. Den grundläggande konstundervisningen är undervisning som ordnas utanför skolan och vars mål är att stödja eleven att utveckla förmågan att uttrycka sig.

Utfallet för målen för ekonomin och verksamheten

	BS 2024	Ursprunglig BG 2025	Ändringar i budgeten	Ändrad BG 2025	BS 2025	Avvikelse (jfr den ändrade BG)
	1000 €	1000 €			1000 €	1000 €
Verksamhetsintäkter	1641	1702	200	1902	2056	154
Verksamhetskostnader	-6261	-6274	-247	-6521	-6638	-117
Verksamhetsbidrag	-4620	-4572	-47	-4619	-4583	36

Verksamhetsintäkterna 2025 var 2 056 000 euro, vilket är 154 000 euro mera än i den ändrade budgeten. Intäkterna ökade speciellt genom den integrationsutbildning som sålts till sysselsättningssektorn. Kursavgiftsintäkterna var cirka 123 000 euro högre än år 2024.

Verksamhetskostnaderna var 6 638 000 euro, dvs. 117 000 euro över den ändrade budgeten. Verksamhetsbidraget var -4 583 000 euro och underskred budgeten med 36 000 euro. Ökningen i kostnaderna berodde i huvudsak på en ökning i personalutgifterna samt på de flyttningar till tillfälliga lokaler som den grundliga renoveringen av Kyrkoesplanaden 15 föranledde. Enligt bokslutsuppgifterna var 2025 års verksamhetsbidrag -4 583 000 euro och motsvarande siffra för 2024 var cirka -4 620 000 euro.

Institutens första mål för verksamheten år 2025 var förenhetligande av Almas och Kuula-institutets förvaltningsprogram. Åtgärden har varit att överföra Kuula-institutets elevförvaltning från MultiPrimus till systemet Hellewi. Revisionsnämnden konstaterar att målet inte har uppnåtts, eftersom utvecklingsmöjligheterna för Kuula-institutets nuvarande system utreds vidare innan ett slutligt avgörande.

Det andra målet för verksamheten var ökande av deltagar- och elevantalet i undervisningen i grupp. Åtgärder som vidtagits är utveckling och marknadsföring av Kuula-institutets studiestigar i musik för små barn och dansundervisning. Antalet elever inom Kuula-institutets undervisning för små barn ökade med 182 elever jämfört med föregående år (382 elever år 2025), och Almas bruttodeltagarantal steg med 3 764 deltagare. Fler projekt har inverkat på uppnåendet av resultaten. Revisionsnämnden anser att åtgärden har genomförts i sin helhet.

Det tredje målet för verksamheten var att stärka institutens hållkraft med hjälp av tvärkonstnärliga projekt. Åtgärderna har varit Multikonstprojektet (SKF) samt SKAPA-projektet Som måluppfyllelse har rapporterats att multikonstprojektets produktion blir färdigt på premiären våren 2026, och i SKAPA-projektet har bland annat en skolturné, ordkonstkurser för lärare och riktade utbildningar för samarbetspartner genomförts. Revisionsnämnden anser att åtgärden har genomförts i sin helhet.

Finansiering

År 2024 skars basfinansieringen för hela Finlands medborgarinstitut ner med totalt 12,5 miljoner euro, vilket ledde till en minskning av antalet undervisningstimmar i Vasas institut med 14,5 procent. Medborgarinstitutets finansiering baserar sig på prestationsbaserade statsandelar, vilkas grunder för bestämmande varierar enligt utbildningsform. I finansieringen av det fria bildningsarbetet finns ingen lagstadgad kommunandel, vilket innebär att kommunerna inte är skyldiga att delta i finansieringen av verksamheten.

I finansieringen av medborgarinstituten är statsandelen 57 procent av det kalkylerade priset per undervisningstimme. År 2025 är det kalkylerade priset för en undervisningstimme 100,18 euro, varvid statsandelen är cirka 57 euro per undervisningstimme. När de gäller Kuula-institutet är statsandelen likaså 57 procent och undervisningstimmens kalkylerade pris år 2025 är 91,69 euro. Den återstående andelen täcks med institutens egen finansiering, såsom med studerandeavgifter, evenemang och lokalhyror.

VTS-utbildning enligt integrationsplanen är ett nationellt vuxenutbildningsprogram, vars mål är att stödja integrationen och sysselsättningen av invandrare. Utbildningen erbjuder färdigheter att lära sig finska eller svenska samt samhälls- och arbetslivsfärdigheter. Inom VTS-utbildningen täcker statsandelen 100 procent av det kalkylerade priset per undervisningstimme. Beloppet på statsunderstöden beror på utbildningsanordnaren och antalet studerande. Inom den grundläggande utbildningen för vuxna är det kalkylerade priset för en avlagd kurs 368,63 euro år 2025 och varje avlagd kurs inom den grundläggande utbildningen för vuxna ger institutet motsvarande inkomst.

Statsandelarna utgör en betydande del av institutens finansiering. Till exempel inom den grundläggande utbildningen för vuxna täcker statsandelen verksamheten i sin helhet och nettokostnader uppkommer inte för staden. När det gäller fritt bildningsarbete och grundläggande konstundervisning täcker stadens egen finansieringsandel hyrorna för institutens lokaler. Dessutom kan instituten ansöka om finansiering också från utomstående källor. Utbildningsstyrelsens understöd stöder kvalitet och utveckling, studiesedlar och understöd inom den grundläggande konstundervisningen. Dessutom kan finansiering sökas bland annat från ESF-projekt, Svenska Kulturfonden och Erasmus +-programmet.

Institutens roll

I institutens verksamhet betonas uppfyllandet av Vasa stads strategiska mål. Alma-institutet har beredskap att delta i ordnandet av utbildningsåtgärder enligt AN- och integrationslagarna i Vasa. Enligt den utredning som inlämnats till revisionsnämnden är Almas roll i stadens tväradministrativa samarbete för närvarande underdimensionerat. Dessutom fördes det fram i utredningen att olika aktörer inom staden ordnar liknande kurser utan inbördes koordination eller uppgifter om innehållet i de andras kurser.

Till revisionsnämnden fördes det fram en oro för att höjningar av kursavgifter kan hindra deltagande speciellt bland sådana personer som ett deltagande skulle vara mycket viktigt för, såsom arbetslösa och äldre. En måttlig kursavgift påverkar direkt möjligheterna att delta. För Kuula-institutets del har en höjning av avgifterna redan märkts som en minskning i antalet deltagare.

Utbildningsverksamhet

Enligt den utredning som getts till revisionsnämnden utvecklas på instituten lärarnas yrkeskompetens med hjälp av utbildningar, projekt, läroplansarbete och pedagogiska diskussioner. Enligt en utredning som getts till revisionsnämnden förs diskussioner både mellan personalen och med elever och kursdeltagare i anslutning till nivåprestationer. Utvärderingen är en central del av vuxenpedagogiken, speciellt på kompetensbaserade kurser, där studerandena bedömer sina alster tillsammans själv och med läraren och gruppen.

I Kuula-institutet och TaiKon styr den nationella läroplanen verksamheten, men den lämnar också spelrum till institutet i någon mån. Undervisningen är i lärokursform och den består av delprestationer. I Alma är undervisningen i huvudsak i kursform.

Enligt det som berättats för revisionsnämnden betonar instituten i lärarvalen utbildning och pedagogisk behörighet. I medborgarinstitutets undervisning betonas kompetensen betydelse som skapande av kvalitet. Institutet upprättar årligen en utbildningsplan för personalen, och i personalplanen som ansluter till budgeten fastställs personal- och kompetensbehoven. Lärarna stöds i att utbilda sig på eget initiativ både ekonomiskt och inom ramen för arbetstiden, och de uppmuntras att delta i aktuella utbildningar som är relevanta med tanke på institutets verksamhet. Deltagande i utbildningar är varierande.

Studerandena kan påverka genom att svara på enkäter, lämna in initiativ i responslådor, ge respons via stadens responstjänst eller genom att ta kontakt med institutet. Utvecklingsförslag och önskemål kommer fram också i undervisningssituationerna och då för läraren dem vidare för planering och till ledningen. Hösten 2024 genomfördes en jämlikhets- och likabehandlingsenkät till personalen och studerandena, och dess resultat beaktades i planens åtgärder.

Respons

I Alma sänds efter en avslutad kurs en elektronisk responsblankett till deltagarna, där man samlar in information om kursupplevelsen, kommunikationen, lärarens handlande och undervisningslokalerna. På Kuula och Alma har man satsat på tidsenlig undervisningsutrustning och underhåll av den. Lärarna kan skriva in sina observationer och anskaffningsbehov i en Excel-tabell. Responsen om lärmiljöerna och utrustningen har i huvudsak varit positiv.

Utifrån svaren på responsenkäterna för de planeringsansvariga lärarna en utvärderingsdiskussion med läraren, och responsen utnyttjas i kursplaneringen. Responsen är i huvudsak positiv, men det framkommer också utvecklingsobjekt och ibland missförhållanden, såsom i vikariearrangemang eller lärarnas verksamhet. Inom den grundläggande konstundervisningen används Utbildningsstyrelsens utvärderingsverktyg Virvatuli, där elever, vårdnadshavare och lärare deltar i utvärderingen. För dem som avbryter studierna utreds orsakerna till avbrottet.

I Kuula-institutet gäller responsen i huvudsak undervisningsarrangemangen, såsom spellectio-ner, samspelande, musikgestaltning, konserter, flyttning och inhibering av lektioner, läsårsavgif-ter och projekt. Responsen behandlas från fall till fall genom att lyssna på eleverna. Den senaste förändringen har gjorts i frånvaroregeln till elevernas fördel.

Kuula-institutet genomförde våren 2025 en omfattande kundresponsenkät i form av en högskolepraktikants examensarbete. Enkäten gav en täckande bild av elevernas och vårdnadshavarnas uppfattningar. Kuula-institutets kunder var i huvudsak nöjda med undervisningens kvalitet, konserter och evenemang samt utrustningens och lokalernas nivå. Kundenservicen upplevdes i huvudsak vara bra. Utifrån enkäten borde Kuula-institutet öka sin satsning på sociala medier, webbsidor och utvecklande av marknadsföringen av evenemang.

Utifrån examensarbetet föreslogs att det som en fortsatt undersökning genomförs en mer omfattande uppföljningsundersökning, där kundnöjdheten bedöms regelbundet, till exempel årligen. Det här skulle möjliggöra en uppföljning av inverkan av utvecklingsåtgärderna samt identifiering av ändringstrenderna i servicens kvalitet på lång sikt.

Innovativ verksamhet

Enligt den utredning som getts åt revisionsnämnden har på Kuula-institutet, Alma och TaiKon utvecklats och prövats nya undervisningsformer, metoder och lärmiljöer som stöder undervisningens tillgänglighet, mångformighet och studerandeorientering.

På Kuula-institutet har undervisningen förts utanför de traditionella konsertsalarna till mångsidiga lokaler för framträdanden, såsom skolor, vårdhem, bibliotek, köpcenter och uterum. Dessutom har nätmiljöer och hybridundervisning utnyttjats, vilket har möjliggjort ett flexibla deltagande. Formerna för ensemblespel har förnyats genom utnyttjande av olika genrer och tvärkonstnärliga projekt, där musiken förenas med till exempel dans, teater eller bildkonst. Kamratundervisningen har utvecklats genom att elevassistenter tas med i undervisningssituationerna. Digitala verktyg, såsom GarageBand, Sibelius och MuseScore har utnyttjats som en del av undervisningen. Samundervisning (co-teaching) har genomförts så att två lärare leder samma lektion ur olika synvinklar. Projektbaserat lärande har haft en central roll när eleverna har planerat och genomfört konserter, inspelningar och musikvideor tillsammans. Dessutom har improvisations- och kompositionsverkstäder ordnats för att stödja kreativt arbete.

I Alma och TaiKon har försöksverksamhet genomförts med hjälp av projekt, bland annat daghems- och skolelevsverkstäder samt i öppna verkstäder i offentliga lokaler. Hybrid- och distansundervisning har utnyttjats och kompetensbaserad utbildning har tagits i bruk, vilket möjliggör avläggande av kompetenspoäng. Kortkurser har erbjudit ett flexibelt och försöksinriktat angreppssätt till undervisningen, och ett projektbaserat lärande genom att göra har varit centrala metoder.

Till revisionsnämnden förde man fram att det på institutet pågår pedagogiska utvecklingsprojekt, där man prövar på nya angreppssätt för undervisningsinnehåll samt kommunikationsfor-

mer. Exempel på det här är Almas och TaiKons modell Språkblomman, där färdighetsnivåerna för kurserna har beskrivits målinriktat ur de studerandes synvinkel, med främjande av förståelse och transparens i undervisningens mål. Kuula-institutet har flera projekt för extern finansiering, till exempel hösten 2025 ordnades mästarkurser för flöjt, klarinett och piano. Våren 2026 inleds projektet Nattens hemligheter, vilket skapar nya konstnärliga innehåll. Institutet främjar i sin verksamhet också hållbar utveckling och strävar efter att få OKKA-stiftelsens certifikat.

Framtidsutsikter

Enligt det som berättats åt revisionsnämnden ses som styrkor för framtiden i instituten den nuvarande kompetenta och yrkeskunniga personalen. För närvarande är institutens service emellertid underutnyttjad inom stadens serviceproduktion, vilket erbjuder en möjlighet till integration och ett mer omfattande utnyttjande av servicen som en del av stadens tväradministrativa verksamhet. Dessutom deltar instituten aktivt i det nationella påverkansarbetet bland annat i Förbundet för konstskolor i Finland, Förbundet för grundläggande konstundervisning i Finland samt i Finlands musikäroinrättnings förbund.

Utifrån den utredning som getts till revisionsnämnden är centrala framtida utmaningar för Vasa stads institut frågor i anslutning till personalstrukturen. Institutens verksamhet baserar sig i huvudsak på timlärare, vilket medför utmaningar bland annat med tanke på verksamhetens kontinuitet, förankringen och utvecklingsarbetet. Dessutom möter instituten svårigheter i och med allt stramare resurser och minskad finansiering per undervisningstimme. Utvecklandet av verksamheten begränsas också av utmaningar i anslutning till lokalprojekt, genomförande av tillgänglighet och förändringar i åldersstrukturen, vilka påverkar servicebehoven och tillgången till undervisning.

Alla undervisningslokaler på instituten är inte tillgängliga, vilket innebär att deltagande inte är möjligt för alla. En renovering av alla lokaler är inte heller alltid genomförbart till exempel på grund av byggnaderna skyddsstatus.

SAMMANFATTNING

Vasa stads institut bildar ett mångsidigt utbildningsnätverk, vilket stödjer stadens strategiska mål för livslångt lärande, delaktighet och berikande av kulturlivet. Verksamheten är studerandeorienterad och det går man in för att utveckla utifrån responsen.

Ur en ekonomisk synvinkel är institutens verksamhet delvis utmanande, speciellt när det gäller fritt bildningsarbete och grundläggande konstundervisning, där stadens egen finansieringsandel är betydande. Inom den grundläggande utbildningen för vuxna är finansieringsmodellen klar och kostnadseffektiv. Statsandelarna utgör en central finansieringskälla, men deras tillräcklighet i förhållande till verksamhetens omfattning förutsätter kontinuerlig uppföljning.

Alla undervisningslokaler i instituten är inte tillgängliga, vilket är en begränsning för jämlika möjligheter att delta i institutens verksamhet.

Revisionsnämnden rekommenderar att instituten

- bedömer inverkan av den timlärarbetonade strukturen för verksamhetens kontinuitet och kvalitet.
- säkerställer att projektens resultat förankras till en del av den permanenta verksamheten.
- effektiverar nyttjandegraden för undervisningslokalerna.

Revisionsnämndens rekommendation till bildningsväsendet och stadsstyrelsen

- Den strategiska styrningen av stadens verksamhet ska inriktas på stärkande av det tväradministrativa samarbetet och utnyttjandet av kompetens, för att undvika överlappande processer och onödiga kostnader.
- Bedömning av kursavgifternas eventuella negativa inverkan på verksamheten och jämlika möjligheter att delta.

Välfärdsservicen

Vasa stads välfärdsservice hördes av revisionsnämnden vid ett möte som hölls 25.11.2025. Välfärdsservicens verksamhet styrs enligt Vasa stads förvaltningsstadga och verksamhetsstadgor av välfärdssektionen, och utgör en del av koncernstyrningssektorn.

Till välfärdsservicen hör välfärd, medlingsverksamhet, integrationsservice samt sysselsättningstjänster och resultatområdet leds av välfärdsdirektören. I den här utvärderingsberättelsen fokuserar granskningen på uppgifter inom främjandet av välfärd och hälsa.

Främjande av välfärden som en del av kommunens lagstadgade uppgifter.

Enligt kommunallagen (410/2015) § 1 ska kommunen främja sina invånares välfärd och sitt områdes livskraft samt ordna tjänsterna för sina invånare på ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart sätt. I 6 § i lagen om ordnande av social och hälsovård (612/2021) åläggs kommunen att följa upp invånarnas levnadsförhållanden, välfärd och hälsa och de faktorer som påverkar dessa i varje område och inom varje befolkningsgrupp. Välfärdsservicen svarar för främjande av invånarnas hälsa och välfärd till den del som ansvaret för ordnande av uppgifterna inte har överförts till Österbottens välfärdssamkommun eller andra sektorer. Välfärdsservicen rapporterar till fullmäktige om kommuninvånarnas hälsa och välfärd och om de årliga åtgärderna och bereder en välfärdsberättelse och en välfärdsplan fullmäktigeperiodvis.

Vasa stads mål är att vara världens lyckligaste stad och invånarnas välfärd finns i fokus för denna vision. Främjande av välfärden är en övergripande verksamhet och hör till alla stadens sektorer. Enligt 6 § i lagen om ordnande av social- och hälsovården förutsätts det att staden bedriver samarbete med välfärdsområdet och i och med social- och hälsovårdsreformen som genomfördes 2023 har vikten av samarbete mellan kommunerna och välfärdsområdena betonats speciellt.

Koefficient för välfärd och hälsa (HYTE-koefficient)

HYTE-koefficienten fungerar som ett styrmedel som sammankopplar välfärdspolitiken till en del av kommunens strategiska och ekonomiska ledarskap. Koefficienten påverkar statsandelsbeloppet för kommunen och belönar både för välfärdsfrämjande processer och uppnådda resultat.

Beräkningen av HYTE-koefficienten baserar sig på processindikatorer och resultatindikatorer, vilka beskriver kommunens strukturer och verksamhet för främjande av välfärden och mäter konkreta inverkningsområden inom invånarnas välfärd. Indikatorerna förenas med en nationellt fastställd beräkningsmodell, och resultatet omvandlas till euro per invånare. Beräkningen baserar sig på nationella datakällor såsom SOTKANET-statistik, TEA-visare och skolhälsoenkäter.

Enligt en utredning som getts till revisionsnämnden placerar sig Vasa inom HYTE-koefficienten högre än flera av jämförelsestäderna. Som jämförelsestäder har välfärdsservicen använt bland annat Tavastehus, Jyväskylä, Karleby och Seinäjoki samt Österbotten och hela landet. Vasas styrkor kan enligt HYTE-koefficienten anses vara bland andra ungas förankring i utbildning och arbetsliv, god hälsa som personer i arbetsför ålder har samt stadens satsningar på motion och kultur. Vasas utmaningar kan med stöd av HYTE-koefficienten anses vara ökad övervikt hos barn, mentala problem bland unga, ensamhet och begränsad funktionsförmåga bland seniorer och användning av rusmedel och kriminalitet.

HYTE-koefficientens värde i euro beräknas årligen genom att grundpriset för välfärdsfrämjande multipliceras med kommunens invånarantal samt kommunens egen HYTE-koefficient. Den erhållna summan delas med HYTE-koefficienten för hela landet, varvid det bildas den tilläggsdel inom statsandelen som kommunen får. Enligt bokslutet 2025 gav Vasas HYTE-koefficient staden totalt 1 518 079 euro. År 2025 var Vasas HYTE-koefficient 23,0 euro per invånare (år 2024: 22,0 euro/invånare), vilket är mera än större delen av jämförelsestäderna. Enligt Vasa stads rapportering har den HYTE-tilläggsdel som mottagits varit till många delar betydande. År 2024 var tilläggsdelen totalt ca 1,58 miljoner euro och år 2023 1,47 miljoner euro.

Utifrån den egna granskning som revisionsnämnden gjort har samma observation gjorts att Vasa stads HYTE-koefficient finns bland de främsta bland jämförelsestäderna. Jämförelsen inriktades på kommuner med 50 001–100 000 invånare och revisionsnämnden bedömde dessa städers koefficienter både sinsemellan och i förhållande till Vasa.

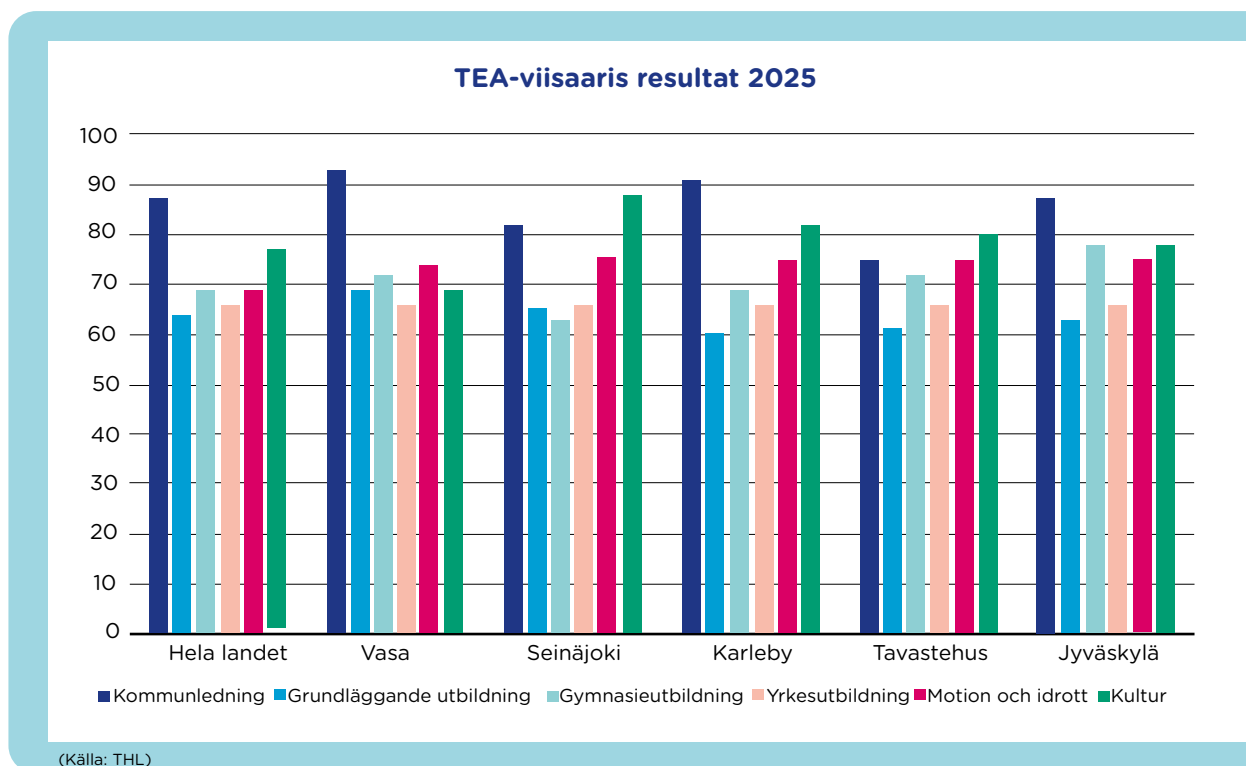
TEA-visare

TEA-visare är ett nationellt utvärderingsverktyg utvecklat av Institutet för hälsa och välfärd (THL) och det mäter kommunernas hälsofrämjande strukturer och aktiviteter inom olika verksamhetsområden. TEA-visarens resultat baserar sig på enkäter som riktats till kommunens sektorer, med vilka man utvärderar hur hälsan och välfärden har främjats ur flera perspektiv, såsom engagemang, ledarskap, uppföljning, resurser och delaktighet. Svaren analyseras och poängsätts, utifrån vilket det bildas både en uppskattning sektorvis och för hela kommunen om de hälsofrämjande strukturerna och aktiviteterna. Resultaten presenteras i visuella trafikljus- och visarvyer för förtydligande av observationen och jämförelsen som helhet.

TEA-visarens resultat är en del av beräkningen av HYTE-koefficienten och statsandelens tilläggsgdel, vilket uppmuntrar kommunerna att satsa på främjande av hälsa och välfärd. TEA-visarnas betydelse är emellertid framför allt strategisk, eftersom de hjälper kommunen att identifiera verksamhetens styrkor och utvecklingsobjekt samt att rikta resurserna effektivare.

TEA-visarna kan utnyttjas mångsidigt på kommunnivån. De stöder identifieringen av utvecklingsobjekt och lyfter samtidigt fram styrkor och god praxis, vilka kan upprätthållas och ökas. Dessutom ger visarvyerna en tydlig helhetsbild av situationen för kommunens HYTE-verksamhet inom olika sektorer, vilket underlättar den strategiska planeringen och beslutsfattandet.

Enligt den utredning som getts till revisionsnämnden placerar sig Vasa i TEA-visarjämförelsen högt i förhållande till nivån för hela landet.

Välfärdsplanen

Enligt den utredning som getts till revisionsnämnden bygger Vasas välfärdsplan på livscykelmodellen, där man granskar välfärden hos barn, unga, personer i arbetsför ålder och äldre. För varje åldersgrupp fokuserar man på fyra centrala omfattningar, vilka är hälsa och levnadssätt, psykisk hälsa och rusmedel, funktionsförmåga samt delaktighet och säkerhet. Kärnan för planen är en tanke om att välfärden stärks i vardagen, inte bara i servicesystemet. Det här tillämpas till exempel i modeller mot mobbning i skolor, stärkande av emotionell intelligens bland ungdomar, förbättrande av stadsmiljöns tillgänglighet, möjligheter till utövande av hobbyer och åtgärder som ökar stödet i seniorers vardag. Revisionsnämnden anser det positivt att det i välfärdsplanen klart har definierats ansvarsparter och mätare för varje mål och åtgärd.

Välfärdsplanens genomförande följs systematiskt och enligt åldersgrupp. I staden är tre uppföljningsgrupper verksamma – koordinationsgruppen för Barnvänlig kommun, det sektorsövergripande styrnings- och servicenätverk för unga samt gruppen vuxna. Uppföljningsgrupperna sammanträder två gånger per år och för varje grupp har en egen ansvarsperson utsetts. Grupperna svarar för främjande av åtgärderna och rapporteringen samt uppföljningen av överenskomna mätare och rapporterar årligen till stadsstyrelsens välfärdssektion och fullmäktige. I uppföljningen utnyttjas både stadens strategiska mätare och nationella indikatorer, såsom HYTE-koefficienten och Tea-visarpoäng. Jämförelsen görs med de tidigare nämnda jämförelsestäderna för att Vasas situation och utvecklingstrend ska kunna relateras till dem.

För upprättandet av välfärdsplanen används också delaktighetsmetoder. Kommuninvånarna hörs i workshoppar och digitala välfärdsspel och ungdomsfullmäktige, äldrerådet och rådet för personer med funktionsnedsättning deltar i förberedelserna och för fram de egna gruppernas perspektiv till planeringen.

Välfärdsberättelsen

Enligt den utredning som getts till revisionsnämnden har stadens ledningsgrupp fungerat som styrgrupp för välfärdsberättelseprocessen. Styrgruppen har fattat beslut om processens upprättande, framskridande och tyngdpunkter och för välfärdsberättelsens innehåll har fyra sakkunniggrupper svarat. De sakkunniga representerar olika sektorer inom staden, Österbottens välfärdsområde, myndigheter, organisationer och påverkansorgan. I uppgiftsinsamlingen till välfärdsberättelsen har flera hundra kommuninvånare deltagit på olika sätt och resultaten av stadens årliga lyckoenkät har också utnyttjats i välfärdsberättelsearbetet. Välfärdsdirektören har varit övervakare av välfärdsberättelseprocessen.

Enligt resultaten av skolhälsoenkäten har motionen bland barn och unga ökat och levnadsvanorna förbättrats. Också rusmedelsanvändningen bland unga och olycksfall i skolorna har minskat. För personer i arbetsför ålder har andelen invalidpensioner minskat och seniorers besök hos hälsovården på grund av att de fallit har minskat. Också andelen äldre som bor ensamma har minskat.

Samtidigt tar välfärdsberättelsen också fram allvarliga utmaningar. Ungas upplevda hälsa har försämrats, och ångesten har ökat markant. I gymnasiet upplever över 21 % av studerandena måttlig eller svår ångest. Ensamheten har ökat både bland unga och äldre och sexuella trakasserier har blivit vanligare bland unga. När det gäller hela befolkningen är antalet besök i öppenvården litet, medan besöken hos öppenvården inom den specialiserade sjukvården har ökat. Det här tyder på att det finns flaskhalsar i servicekedjorna och det förebyggande arbetets betydelse betonas ytterligare.

Enligt det som berättats till revisionsnämnden kan man av den färskaste välfärdsberättelsen dra slutsatsen att Vasa är framgångsrikt i många frågor och riktningen är i många avseenden positiv. I välfärdsberättelsen har resultaten av tidigare års skolhälsoenkäter utnyttjats som jämförelseobjekt för nuläget. Vid granskning av resultaten är det viktigt att beakta att siffrorna i enkäten utgörs av medelvärden av flera olika variabler. Det här innebär att en positiv eller negativ utveckling inom enskilda delområden kan bli dolda inom en större helhet.

Enligt revisionsnämndens uppfattning ska skolhälsoenkätens resultat bedömas som en helhet och kritiskt. Olika delområden kan utvecklas samtidigt i olika riktningar, vilket innebär att en gestaltning av helhetsbilden förutsätter en närmare granskning av både statistiska medelvärden och enskilda fenomen.

Samarbete med välfärdsområdet och övriga aktörer

Efter att vårdreformen genomförts, med början från januari 2023, har välfärdsområdet och kommunerna fungerat som två juridiskt separata organisationer. Båda är jämlika serviceproducenter som har en gemensam kundkrets – områdets invånare. Både ur användarnas och serviceproducenternas perspektiv är ansvarsfördelningen delvis oklar, vilket försvårar gestaltningen av vem som ansvarar för vilken service. Mellan Vasa stad och Österbottens välfärdsområde finns ett kontaktyteavtal, vilket upphör vid utgången av år 2025 och som nu håller på att förnyas. Det är meningen att ett nytt avtal ska bli färdigt under våren 2026. Utlåtanden har begärts av staden, och sakkunniga träffar regelbundet välfärdsområdets HYTE-koordinatorer.

Enligt den utredning som getts till revisionsnämnden är samarbetet på praktisk nivå emellertid ännu begränsat. Ramar och visioner för samarbetet finns, men de praktiska servicekedjorna, ansvaren i vardagen och gemensamma förbindelser förutsätter preciseringar. Det här märks till exempel inom mentalvårdstjänsterna, där ungas tillgång till tjänster med låg tröskel inte för närvarande är tillräckligt klar. En effektivisering av samarbetet är nödvändig för att kommuninvånarnas service ska bilda en sömlös helhet mellan staden och välfärdsområdet.

Enligt det som berättats till revisionsnämnden kan Vasas styrka anses vara partnerskap med organisationer som är verksamma på området. Staden stöder föreningsverksamhet och utvecklar modeller, med vilka organisationerna kan öka delaktigheten och gemenskapen bland invånarna. Workshoppar, digitala former för deltagande och påverkansorganens delaktighet, såsom ungdomsfullmäktige, äldrerådet och rådet för personer med funktionsnedsättning lyfter fram vardagsaspekten i planeringen och ökar godtagbarheten för åtgärderna och den praktiska genomförbarheten. Vasa stad beviljades 1.10.2025 erkännandet "Årets föreningsvänliga kommun i Österbotten".

SAMMANFATTNING

Vasa stads välfärdsservice utgör en helhet som stödjer stadens strategiska mål genom att främja invånarnas hälsa, delaktighet och välfärd i vardagen. Verksamheten är tväradministrativ och baserar sig på en lagstadgad skyldighet att följa med invånarnas välfärd och främja den i samarbete med olika aktörer.

I välfärdsservicens verksamhet betonas förebyggande arbete och beaktande av olika åldersgruppers behov. HYTE-koefficienten och TEA-visarna visar att Vasa lyckas bra i många helheter, vilket syns i form av en betydande tilläggsdel i statsandelen (cirka 1,5 miljoner euro per år). Samtidigt möter servicen utmaningar, vilka förutsätter långsiktigt arbete.

Efter vårdreformen har samarbetet mellan kommunen och välfärdsområdet identifierats strukturellt, men ansvarsfördelningen är inte till alla delar klar. Det här avspeglas i synnerhet inom service med låg tröskel.

Revisionsnämnden rekommenderar att välfärdsservicen

- stärker och förtydligar det samarbete som ska göras med välfärdsområdet genom gemensamt överenskomna ansvar.
- utnyttjar TEA-visaruppgifter vid uppföljningen och utvärderingen av verksamhetens kvalitet.
- försäkras sig om att samarbetet med organisationerna hålls systematiskt och målinriktat.
- rapporterar till fullmäktige om vilka förebyggande åtgärder som har genomförts och vilken konkret nytta som har nåtts med dem.

Vasa stads grundläggande utbildning

Vasa stads grundläggande utbildning hördes av revisionsnämnden vid ett möte som hölls 28.10.2025. Den grundläggande utbildningen är det finländska utbildningssystemets grund och dess uppgift är att erbjuda alla barn och unga lika möjligheter till lärande och växande.

Bildningssektorns betydelse inom stadens verksamhet har framhävts sedan social- och hälsovårdstjänsterna flyttades bort från stadens organisation 2022. Vasa stads grundläggande utbildning består av finsk- och svenskspråkiga enheter inom grundläggande utbildning och staden ordnar grundläggande utbildning för årskurserna 1-9. Skolnätsutredningen för den finskspråkiga grundläggande utbildningen har godkänts i nämnden för fostran och undervisning 10.9.2025 § 58 och gavs för kännedom vid stadsfullmäktiges sammanträde 8.12.2025 § 111. Skolnätsutredningen för den svenskspråkiga grundläggande utbildningen har godkänts i nämnden för fostran och undervisning vid sammanträdet 2.2.2022 § 6. I anslutning till godkännandet av servicenätsutredningen beslutades att uppdateringen av den nya servicenätsutredningen inleds senast år 2024.

Ordnandet av den grundläggande utbildningen styrs av lagen och förordningen om grundläggande utbildning, lagen om elev- och studerandevård samt läropliktslagen. Dessutom är läroplanen för den grundläggande utbildningen samt läroplanen för den förberedande undervisningen styrdokument. Verksamheten styrs nationellt av Undervisnings- och kulturministeriet, Utbildningsstyrelsen och Regionförvaltningsverket. På lokalnivå kompletteras styrningen av stadens förvaltningsstadga och verksamhetsstadga samt strategiska linjedragningar, verksamhetsplaner och årsplaner.

Utfallet för målen för ekonomin och verksamheten

Den finskspråkiga grundläggande utbildningen

	BS 2024	Ursprunglig BG 2025	Ändringar i budgeten	Ändrad BG 2025	BS 2025	Avvikelse (jfr den ändrade BG)
	1000 €	1000 €			1000 €	1000 €
Verksamhetsintäkter	2 266	1 480	306	1 786	1 931	146
Verksamhetskostnader	-50 252	-49 665	-2 253	-51 917	-51 950	-33
Verksamhetsbidrag	-47 986	-48 184	-1 947	-50 131	-50 019	113

Den finskspråkiga grundläggande utbildningens verksamhetsinkomster överskred den ändrade budgeten med 146 000 euro. De ökade intäkterna berodde bland annat på de kostnader som fakturerats andra kommuner för skolgångskostnader och undervisningstjänster inom sjukhusundervisning som överskrider hemkommunsersättningen för ifrågavarande kommuners elever. Verksamhetskostnaderna överskred den ändrade budgeten med 33 000 euro. Överskridningen berodde bland annat på hemkommunsersättningar som ska betalas till andra kommuner samt ökade kostnader för personliga skolgångshandledare. Dessutom överskred också licenskostnaderna för IT-tjänster budgeten.

Verksamhetsbidraget 2025 var cirka -50 miljoner euro och motsvarande siffra 2024 var cirka -48 miljoner euro.

Det första målet för verksamheten inom den finskspråkiga grundläggande utbildningen var **välmående elever**. Åtgärden har varit en modell för ingripande i skolfrånvaro, olika program för emotionella färdigheter samt åtgärder som inriktats på skolornas säkerhet och trivsamt. Enligt de uppgifter som rapporterats i bokslutet konstateras att behovet av stöd för lärande och skolgång har ökat under fem års tid, vilket förutsätter tillräckliga resurser och medför rumsutmaningar i specialklasser. Det ökade antalet elever med invandrarbakgrund inom vissa områden ökar behovet av stöd. Att undervisningsresurserna har hållits på nivån 2,124 avh/elev har möjliggjort det lagstadgade grupp-specifika stödet. I alla skolor används programmet för emotionella färdigheter samt en gemensam verksamhetsmodell för uppföljning av frånvaro. Revisionsnämnden anser att målet har genomförts i sin helhet.

Det andra målet för verksamheten var en **välmående personal**. Åtgärderna har varit erbjudande av fortbildningar och arbetshandledning, möjliggörande av arbetsrotation, främjande av spelregler, jämlikhet och trivsel inom arbetsgemenskapen samt regelbundna utvecklingssamtal. Enligt de uppgifter som rapporterats i bokslutet 2025 har man reagerat på de missförhållanden som lyfts fram i arbetshälsoenkäten och behövliga utvecklingsplaner har upprättats. Arbetshandledning och mentorskap har erbjudits enligt behov, och lärare med tjänst har haft möjlighet till arbetsrotation. Rektorerna har fört utvecklingssamtal med personalen under våren 2025. Fortbildning har ordnats speciellt för stärkande av reformen inom stöd för lärande, IKT-färdigheterna och språkmedveten undervisning. Revisionsnämnden anser att målet har genomförts i sin helhet.

Det tredje målet för verksamheten inom den finskspråkiga grundläggande utbildningen var en **högklassig grundläggande utbildning**. Åtgärden har varit att rikta in undervisningsresurserna enligt lagen och gemensamma kriterier, uppdatera inlärningsmaterial och -miljöer, anställa behörig personal, ordna fortbildning och främja skolornas byggnadsprojekt. Enligt de uppgifter som rapporterats i bokslutet 2025 beslutades att den elevspecifika resursen bevaras på 2,0 avh/elev och därtill beslutades att 0,142 avh/elev läggs till för genomförande av förnyelserna inom undervisningen. Av byggprojekten har enhetsskolan i centrum dragit ut på tiden på grund av besvär, och Merenkurkuns koulus inneluftsproblem har lett till tillfälliga lokaler i flera fastigheter. Fortbildning har ordnats enligt resultatområdet tyngdpunkter inom ramen för anslagen. Revisionsnämnden anser att målet uppfyllts delvis, eftersom byggandet av den nya enhetsskolan har fördröjts.

Den svenskspråkiga grundläggande utbildningen

	BS 2024	Ursprunglig BG 2025	Ändringar i budgeten	Ändrad BG 2025	BS 2025	Avvikelse (jfr den ändrade BG)
	1000 €	1000 €			1000 €	1000 €
Verksamhetsintäkter	706	286	236	522	639	117
Verksamhetskostnader	-15 711	-14 866	-1 296	-16 162	-16 451	-289
Verksamhetsbidrag	-15 005	-14 580	-1 060	-15 640	-15 812	-172

Verksamhetsintäkterna för den svenskspråkiga grundläggande utbildningen överskred den ändrade budgeten med 117 300 euro. De av andra kommuner fakturerade undervisningsdagarna för sjukhusundervisning och kostnaderna för personliga skolgångshandledare överskred budgeten. Intäkterna för projektverksamhet underskred för sin del budgeten.

Verksamhetskostnaderna för den svenskspråkiga grundläggande utbildningen överskred den ändrade budgeten med 289 185 euro. De ökade kostnaderna berodde bland annat på personalkostnader, de överstigande andelarna av hemkommunersättningarna som ska betalas till andra kommuner, skolskjutskostnader och överskridning av kostnaderna för personliga skolgångshandledare.

Verksamhetsbidraget 2025 var cirka -16 miljoner euro och motsvarande siffra 2024 var cirka -15 miljoner euro.

Det första målet för verksamheten inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen var en **kvalitativ undervisning enligt läroplanen**. Åtgärden har varit tillräckliga resurser samt tidsenliga lärmiljöer och undervisningsmaterial. Enligt de uppgifter som rapporterats i bokslutet har timresursen ökats till 2,142 årsveckotimmar per elev, vilket har möjliggjort ordnande av en kvalitativ undervisning enligt läroplanen. I skolornas grupparrangemang har man inte till alla delar kunnat nå en optimal lösning. Undervisningslokaler har man fått ändamålsenliga tack vare iståndsättande och tilläggslokaler, men skolornas driftsekonmikalkyl är stram. Revisionsnämnden anser att målet har uppfyllts delvis.

Det andra målet för verksamheten var **välmående elever**. Åtgärden har varit tillräckliga resurser inriktade på undervisning, handledning och stöd för lärande samt välbefinnande, tidigt ingripande, metoder inom positiv psykologi samt stärkande av skoltrivseln och -säkerheten. Enligt de uppgifter som rapporterats i bokslutet har eleverna fått undervisning och stöd inom ramen för de resurser som beviljats, men behovet av specialundervisning och skolgångshandledning är stort och personalsituationen ställvis utmanande. Eleverna har fått tillgång till skolpsykolog- och skolkuratorstjänster och i skolorna används metoder inom positiv psykologi samt bedrivs intensivt samarbete med välfärdsområdet. Säkerhet och trivsel har betonats, och eleverna ha fått hälsosam avgiftsfri skolmat. Revisionsnämnden anser att målet har uppnåtts i sin helhet.

Det tredje målet för verksamheten inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen var en **välmående personal**. Åtgärden för att nå målet har varit fortbildning för lärare, arbetshandledning, bra arbetsmetoder samt fungerande strukturer. Enligt de uppgifter som rapporterats i bokslutet har det för personalen ordnats fortbildning och arbetshandledning. God praxis har delats vid gemensamma träffar, och personalen har deltagit i sektorsövergripande samarbete samt i säkerhetsutbildningar. Rektorerna har fört utvecklingssamtal med personalen under våren 2025. Lärarna har haft möjlighet till arbetshandledning och fortbildning, och introduktion har erbjudits åt nya anställda. Revisionsnämnden anser att målet har uppnåtts i sin helhet.

Ändringar i lagen om grundläggande utbildning (1090/2024) och deras inverkan på verksamheten

Lagen om ändring av lagen om grundläggande utbildning (1090/2024) godkändes 31.12.2024 och ändringen i lagstiftningen trädde i kraft 1.8.2025. Revideringen av stödet inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen som trädde i kraft i augusti medförde betydande förändringar i lärandet, deltagandet i förskoleundervisning och ordnandet av stöd för skolgången. I enlighet med grunderna i den nya lagen och läroplanen utvecklas verksamhetskulturen så att varje barn och ung person kan uppleva att de är en del av undervisningsgruppen. Den viktigaste ändringen gäller ordnandet av konsultativ sjukhusundervisning och öppen undervisning inom sjukhusundervisning, vilket motsvarar elevernas rätt att få undervisning också under sjukhusvård. Enligt 4a § i lagen om ändring av lagen om grundläggande utbildning (1090/2024) ska den kommun där sjukhuset inom den specialiserade sjukvården finns ordna konsultativ sjukhusundervisningstjänst i elevens egen skola eller plats för förskoleundervisning. Vasa stad är skyldig att ordna konsultativ sjukhusundervisning och det erbjuds för kommunerna i Österbottens välfärdsområde. Vasa stad ordnar också sjukhusundervisningens öppna undervisning för elever som har ett vårdförhållande inom den specialiserade sjukvården.

Alla elever har rätt till primära, grupp-specifika stödformer. Till dessa hör allmän stödundervisning, stödundervisning i undervisningsspråket och undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning. Syftet med de här stödformerna är att säkerställa att eleverna får det stöd som de behöver som en del av sedvanlig undervisning.

Om de grupp-specifika stödformerna inte räcker till för elevens behov, ordnas elevspecifika stödformer för eleverna. Dessa är regelbundna och baserar sig på individuella behov av stöd. I de elevspecifika stödformerna ingår undervisning av speciallärare delvis i smågrupp och i anslutning till den övriga undervisningen, undervisning av speciallärare eller specialklasslärare i smågrupp, undervisning av specialklasslärare i specialklass och elevspecifika tolknings- och assistenttjänster.

I enlighet med regeringsprogrammet har minimitimantalet inom den grundläggande utbildningen utökats med tre årsveckotimmar som stöd för lärandet av basfärdigheterna dvs. läs-, skriv- och räknefärdigheter. Till grunderna i läroplanen har emellertid inte lagts till nya mål eller innehåll till modersmål och litteratur och inte heller till matematik. Det här innebär att det finns mera tid till förfogande för att lära sig saker grundligt och nå målen i läroplanen.

Ändringen i den nya lagen om grundläggande utbildning medför kostnader för staden bland annat i och med personresursen. Inom den finsk- och svenskspråkiga grundläggande utbildningen

är den kalkylerade kostnaden för en undervisningstimme 2 550 euro per årsveckotimme

Finansiering

Finansieringen för den grundläggande utbildningen utgörs av statliga och utbildningsanordnarens andelar. Den statliga finansieringen består av statsandelen för basservice som Finansministeriet förvaltar och hemkommunsersättning för förskoleundervisning och grundläggande utbildning samt statsandelen inom undervisnings- och kulturverksamhet som undervisnings- och kulturministeriet beviljar. År 2025 var statsandelsprocenten i genomsnitt 23,99 procent. Den statliga finansieringen bestäms utifrån de elevantal som utbildningsanordnaren meddelar i Koski-systemet samt de årligen fastställda enhetspriserna per elev. Att de uppgifter som sparats i Koski-systemet är uppdaterade och riktiga är viktigt, eftersom de utgör grunden för bestämmandet av finansieringen. Dokumenteringen i systemet går årligen igenom som en del av den lagstadgade revisionen.

Den grundläggande utbildningen har möjlighet att söka olika specialunderstöd som beviljas av bland annat Undervisnings- och kulturministeriet (UKM) samt Utbildningsstyrelsen och Tillstånds- och tillsynsverket. Understöden används för utvecklande av verksamheten. Med hjälp av utomstående projektanslag har man inom den grundläggande utbildningen kunnat stöda elevernas välbefinnande, likabehandling och förutsättningar för lärande. Enligt den utredning som getts till revisionsnämnden har självriskandelen för projektunderstöd ökat, vilket igen kan vara ett hinder vid ansökan om ett visst understöd. Statsunderstödsbeloppet har skurits ned.

Den grundläggande utbildningens skolnät

Inom Vasa stads finskspråkiga grundläggande utbildning studerar för närvarande cirka 4 258 elever i 13 skolor. Dessutom studerar 104 elever inom den förberedande undervisningen. Skolnätet följer principen om närskola, men den geografiskt närmaste skolan är inte alltid elevens närskola. Eleven har möjlighet att söka till betonad undervisning utanför det egna området.

Den finskspråkiga grundläggande utbildningen, prestation, nyckeltal	BS 2022	BS 2023	BS 2024	BS 2025
Antal elever/år				
Elever i årskurserna 1-6	2875,5	2 815	2 772	2 716
Elever i årskurserna 7-9	1548,5	1 568,5	1 583	1 582,5
Totalt (utan förberedande undervisning)	4424	4 383,5	4 355	4 298,5
Antal elever/år				
Förberedande undervisning inom grundläggande utbildning)	133	130,5	127,5	115,5

Siffrorna är medelvärden av statistikföringsdagarna under läsåren 2024 och 2025.

Skolorna inom den finskspråkiga grundläggande utbildningen har indelats i två områden och båda områdena har egna områdesrektorerna. Område 1 omfattar skolorna i den norra delen och centrum och område 2 skolorna i östra delen och Lillkyro. Totalt finns det 13 enheter inom den finskspråkiga grundläggande utbildningen, av vilka nio har åk 1-6 och två åk 7-9 och två är enhetsskolor. Enhetsskolorna omfattar årskurserna 1-9.

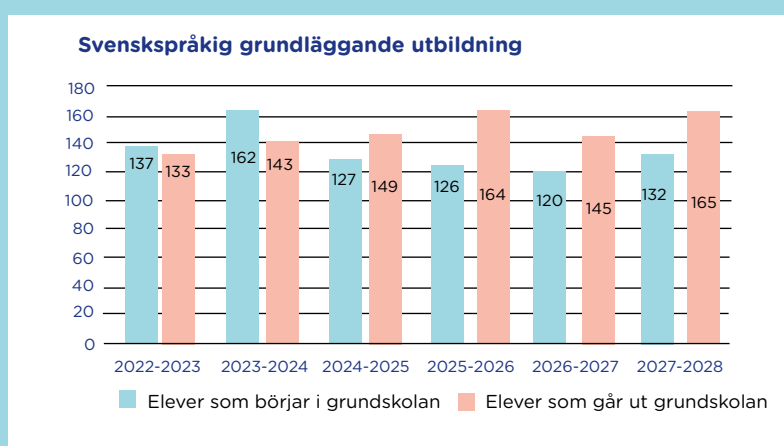
Inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen studerar i Vasa totalt cirka 1 863 elever. Största delen av dem studerar i Vasa stads skolor och cirka 500 i Vasa övningsskola. Vasa stads svenskspråkiga grundläggande utbildning består av sex skolor, av vilka fyra har åk 1-6, en åk 7-9 och en är enhetsskola. Grundskolorna finns i områdena Gerby, Vikinga, Centrum, Gamla Vasa och Sundom.

Skolnätet för den svenskspråkiga grundläggande utbildningen har under de senaste åren utvecklats planerligt. I Sundom blev en tillbyggnad färdig år 2023, Haga skola har genomgått en grundlig renovering och Borgaregatans skola har delvis verksamhet i tillfälliga modulutrymmen

Den svenskspråkiga grundläggande utbildningen, prestation, nyckeltal	BS 2022	BS 2023	BS 2024	BS 2025
Antal elever/år				
Elever i årskurserna 1-6	890,5	887	883	865,5
Elever i årskurserna 7-9	406,5	437	459,5	466,5
Totalt (utan förberedande undervisning)	1297	1 324	1 342,5	1 332
Antal elever/år				
Förberedande undervisning inom grundläggande utbildning)	12,5	15	9,5	6

Siffrorna är medelvärden av statistikföringsdagarna under läsåren 2024 och 2025. I siffrorna har inte de elever som studerar vid Vasa övningsskola beaktats.

fram till 2028. I Gerby byggs matsalen och musikklassen ut 2026 och Vikinga får tilläggsutrymme när förskolan flyttar till Brändö. I schemana nedan har både antalet elever som börjat och slutat inom den svensk- och finskspråkiga grundläggande utbildningen läsåren 2022-2028 presenterats

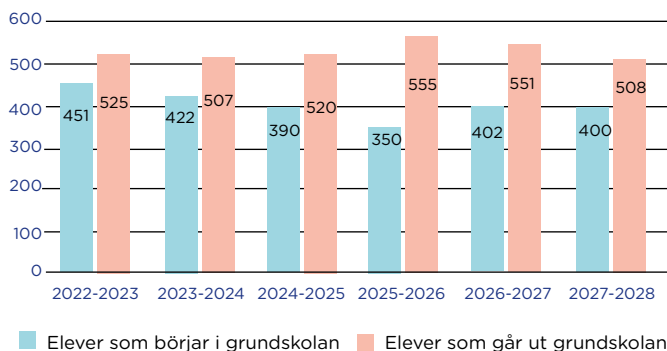

I elevantalet för den svenskspråkiga grundläggande utbildningen kan det observeras variationer mellan läsåren. Lsåren 2022-2023 var de elever som började 137 och de som gick ut 133. Följande läsår ökade de som började till 162 elever, medan de som gick ut var 143. Lsåret 2024-2025 sjönk antalet elever som började till 127 elever, medan antalet elever som gick ut steg till 149 elever. Åren 2025-2026 var antalet som började 126 och de som gick ut 164, vilket redan visar en klar ökning av dem som gått ut. Enligt uppskattning är de som börjar läsåret 2026-2027 cirka 120 och de som slutar 145, och läsåret 2027-2028 är de som börjar uppskattningsvis 132 och de som går ut 165.

Också i elevantalet för den finskspråkiga grundläggande utbildningen kan det observeras variationer mellan läsåren. Lsåren 2022-2023 var de elever som började 451 och de som gick ut 525. Följande läsår sjönk de som började till 422 elever, men de som gick ut var 507. Lsåret 2024-2025 sjönk antalet elever som började till 390 elever, medan antalet elever som gick ut steg till 520 elever. Åren 2025-2026 var antalet som började 350 och de som gick ut 555, vilket redan visar en klar ökning av dem som går ut. Enligt uppskattning är de som börjar läsåret 2026-2027 ca 402 och de som går ut 551, och läsåret 2027-2028 är de som börjar uppskattningsvis 400 och de som går ut 508. I siffrorna ingår inte elever som går i Mustasaaren keskuskoulu, Kristillinen koulu eller Vaasan Rudolf Steiner koulu.

Enligt den utredning som getts till revisionsnämnden har det varit utmanande att göra prognosen för den finskspråkiga grundläggande utbildningen, eftersom utbildningsvalen för barn i finskspråkiga familjer varierar. En del av dem flyttar över till betonad undervisning, förberedande undervisning eller svenskspråkig grundläggande utbildning, vilket inverkar på elevantalens utveckling och försämrar exaktheten i prognosmodellerna.

Finskspråkig grundläggande utbildning

Organisering av digital pedagogik inom den grundläggande utbildningen

Enligt en redogörelse som lämnats till revisionsnämnden är det en lärarens både strategiska och pedagogiska uppgift att hitta balans mellan digitalt och traditionellt lärmaterial. Det ska göras medvetna val som stöder elevernas lärande med beaktande av tillgängliga resurser, läroämnets karaktär och elevernas behov.

Lärarens pedagogiska medvetenhet är en central aspekt. Läraren ska förstå styrkorna och begränsningarna med båda typerna av material. Digitalt lärmaterial ger möjligheter till interaktivitet, anpassningsbarhet, omedelbar respons och tillgång till aktuellt material. Traditionellt material kan däremot främja koncentrationen och fördjupa lärandet. För att hitta balans väljs det material som passar syftet i fråga.

Valen inom undervisningen grundar sig på lärmål och på vad eleven ska uppnå. Behov inom elevgrupperna beaktas, såsom ålder, digitalt kunnande och specialbehov, samt läroämnets karaktär. Lärarens eget kunnande betonas vid val av arbetsätt.

Tekniken anses öka elevernas motivation, stärka gemenskapen i arbetet och möjliggöra individuella lärstigar. Samtidigt är lärarens uppgift att styra eleverna till att använda digital utrustning på ett kritiskt och ansvarsfullt sätt. Stadens grundläggande utbildning har en egen läroplan för digitala frågor. Inom förvaltningen för den grundläggande utbildningen jobbar en Digitalpedagogisk utvecklare, vars uppgift är att handleda och utbilda skolornas AV- och IKT-ansvariga. Varje skola inom den grundläggande utbildningen har både AV- och IKT-ansvariga lärare. Den digitalpedagogiska utvecklaren har stöd av en utvecklingsgrupp för undervisningen och E-forum.

Enligt uppgifter som revisionsnämnden tagit del av har stadens alla skolor inom den grundläggande utbildningen en likartad mängd utrustning som används gemensamt eller är i personligt bruk. På så vis säkerställs alla elevers likvärdiga möjligheter att använda informations- och kommunikationsteknologi i lärandet. I undervisningen betonas ett tryggt, ansvarsfullt och etiskt agerande i digitala miljöer. Dessutom stärks elevernas digitala färdigheter och medialäsningsfärdigheter, för att kunna agera kritiskt och konstruktivt i en digital värld i förändring. Revisionsnämnden fick ingen klarhet i den uppskattade nivån på lärarnas digitala kunnande inom den grundläggande utbildningen och inte i hur en likvärdig digital undervisning ska säkerställas för alla elever.

lakttagelser inom den grundläggande utbildningen angående barns, ungas och familjernas välbefinnande

Under de senaste åren har tecken på psykisk ohälsa märkts betydligt mera bland eleverna. Denna utveckling märks särskilt på att eleverna har svårigheter med att binda sig till skolgången och uppleva samhörighet med skolenheten. Enligt uppgifter som revisionsnämnden tagit del av kommer en del elever visserligen till skolan, men har stora svårigheter med att vara med på lektioner. Detta kan ha flera orsaker, såsom ångest, depression, sociala utmaningar eller inlärningssvårigheter.

Enligt en redogörelse som lämnats till revisionsnämnden ordnas regelbundna möten med elevernas vårdnadshavare, i syfte att diskutera barnets eller den ungas välbefinnande och skolgång. Skolan gör sitt bästa för att stödja eleverna och sänka tröskeln för att komma till skolan. I skolorna för grundläggande utbildning stöds med flera olika åtgärder elevernas hantering av vardagen och studiemotivationen. Vårdnadshavarna har inte nödvändigtvis tillräckliga verktyg för att lösa barnets eller den ungas utmaningar, och därför bedrivs tätt samarbete med socialvården. Dessutom använder sig skolorna av stadens gemensamma modell för ingripande i frånvaro, som syftar till tidigt ingripande och att förebygga avbrytande av skolgång.

I skolorna för årskurserna 7–9 i staden arbetar skolcoachar, som har till uppgift att handleda, stöda och vara närvarande för eleverna i skolans vardag. En skolcoach är en opartisk vuxen, som med låg tröskel ger samtalsstöd. En elev kan prata med skolcoachen på rasten eller ta kontakt med ett meddelande på sociala medier. Skolcoacharnas närvaro anses främja elevernas välbefinnande och stödja deras tillhörighet i skolgemenskapen, särskilt när det gäller unga som har utmaningar med att delta i lektioner eller uppleva samhörighet med skolans gemenskap.

Problem med inomhusluften i skolorna

I utvärderingsberättelsen 2024 uppges att staden har en arbetsgrupp för inomhusluft, som har ansvar för denna helhet. Gruppen kompletteras av grupper för inomhusluften vid specifika objekt, som grundas när problem uppstår. Arbetsgruppen för inomhusluft samlas fem gånger varje år, och medlemmarna består av representanter från stadens olika sektorer samt personal från TeeSe Botnia och TTBotnia.

Inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen har en skola anmält problem med inomhusluften. Det anmälda problemet gällde ett utrymme som på grund av storleken inte ens är lämplig som klassrum. Enligt en redogörelse som lämnats till revisionsnämnden har ärendet behandlats och problemet är därmed löst.

Inom den finskspråkiga grundläggande utbildningen förekommer i större utsträckning problem med inomhusluften. År 2024 inkom 70 anmälningar om problem med inomhusluften och 2025 har hittills 34 anmälningar inkommit. Största delen av anmälningarna gällde Merenkurkun koulu, som har en egen grupp för inomhusluften. Åtgärder för att trygga användningen av skolorna genomfördes under 2024 och 2025. I Länsimetsän koulu är gruppen för inomhusluft på väg att lägga ned sin verksamhet, medan bildande av en grupp övervägs för Onkilahden yhtenäiskoulus V-fastighet.

Till stadens centrum planeras en ny finskspråkig enhetsskola, men byggandet har skjutits upp i flera år på grund av flera klagomål. Till den nya skollokalen kommer att flytta Merenkurkun koulu i sin helhet samt även årskurserna inom den tvåspråkiga och engelskspråkiga undervisningen vid Suvilahden koulu. Fördröjningen av projektet är en belastning särskilt för personalen och eleverna i Merenkurkun koulu, eftersom utmaningar med inomhusluften förekommer i de nuvarande lokalerna, vilket orsakar hälsoproblem.

Framtidsutsikter

Enligt uppgifter som revisionsnämnden tagit del av kommer lagen om grundläggande utbildning att förnyas med ett förpliktigande till främjande av en fysiskt aktiv livsstil inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen från och med 1.8.2026. Riksdagen godkände lagändringen i april 2025, och dess syfte är att stärka den fysiska aktiviteten bland barn och unga som en del av skoldagen. Den nya lagen om grundläggande undervisning förbjuder även mobiltelefoner och andra smarta enheter på lektioner från och med 1.8.2025. Den nuvarande förlängda läroplikten ändras 1.8.2026 till tidigarelagd läroplikt.

Kommunerna kan från och med 1.8.2026 ordna tilläggsundervisning som under ett år efter den förberedande undervisningen förbereder invandrare för den grundläggande utbildningen. Syftet med tilläggsundervisningen är att stärka kunskaperna i finska eller svenska samt studiefärdigheterna. Stödet riktas särskilt till de elever som har begränsad skolbakgrund eller endast grundläggande kunskaper i undervisningsspråket. Det är frivilligt, men en rekommendation, att ordna undervisningen. Den ekonomiska effekten av förnyelsen ska beaktas i budgeten.

Enligt en regeringsproposition (UKM/2025/67) som är under behandling i riksdagen föreslås från början av år 2026 en nedskärning på cirka sju miljoner euro i den statliga finansieringen för morgon- och eftermiddagsverksamheten. Enligt lagförslaget kunde nedskärningen i finansieringen kompenseras genom att höja kundavgifterna. De maximala avgifterna kunde höjas med cirka 23 procent.

Tillstånds- och tillsynsverkets gransknings- och övervakningsrätt utökas betydligt vad gäller den grundläggande utbildningen. Tillstånds- och tillsynsverket kan på motiverade grunder på eget initiativ utreda huruvida förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen ordnas på det sätt som förutsätts i lagen. Övervakningen begränsas inte längre till enbart administrativ laglighetsövervakning, utan den sträcker sig starkare än tidigare även till undervisningens innehåll, verksamhetskulturen och det praktiska genomförandet.

SAMMANFATTNING

ändringar, både för verksamheten och för ekonomin. Den mest betydande ändringen gäller ordnande av konsultativ sjukhusundervisning samt sjukhusundervisningens öppna undervisning, vilket stärker elevernas rätt till undervisning även under sjukhusvård. Vasa stad ansvarar för anordnandet av den konsultativa sjukhusundervisningen och tillhandahåller tjänsten för kommunerna inom Österbottens välfärdsområde.

Utredningen av servicenätet med grundläggande utbildning uppdaterades för den finskspråkiga utbildningens del och gavs för kännedom till stadsfullmäktige vid mötet 8.12.2025. För den svenskspråkiga grundläggande utbildningens del har en uppdatering ännu inte gjorts, fastän den utsatta tid som gavs i samband med föregående uppdatering har överskridits.

Den pedagogiska personalens uppgift är att välja bland digitalt och traditionellt läromaterial på ett ändamålsenligt sätt utifrån målen för lärandet och elevernas behov. Stadens skolor har en likartad utrustningsberedskap och stöd för den digitala pedagogiken tillhandahålls. Redogörelsen innehöll inga uppgifter om nivån på lärarnas digitala kunnande och inte om hur likvärdigheten förverkligas gällande den digitala undervisningen.

Stadens grundläggande utbildning har tydliga förfarandemodeller för stödjande av välbefinnande bland barn och unga. Med elevernas vårdnadshavare ordnas regelbundet möten om barnets eller den ungas välbefinnande och skolgång. Skolorna strävar efter att ge eleverna helhetsbetonat stöd och sänka tröskeln till att delta i undervisning. Skolcoacharna i årskurserna 7-9 är en del av vardagen och stödjer elevernas skolgång och välbefinnande. Skolcoachar borde användas även i årskurserna 1-6, eftersom tecken på utmaningar märks bland eleverna redan i de lägre klasserna.

Inom den grundläggande utbildningen dras nytta av projektfinansiering för att stödja elevernas välbefinnande, likvärdighet och förutsättningar för lärande. Stigande självriskandelar för bidrag kan dock i framtiden utgöra ett hinder för att ansöka om en del bidrag. Vid planering av ekonomin ska även nedskärningarna i statsandelarna beaktas.

Byggandet av en ny finskspråkig enhetsskola i centrum har fördröjts, vilket belastar i synnerhet personalen och eleverna i Merenkurkun koulu.

Revisionsnämnden rekommenderar att den grundläggande utbildningen

- uppdaterar utredningen över skolnätet för den svenskspråkiga grundläggande utbildningen.
- lägger vikt vid att förnyande av skolnätet ska bedömas ur perspektiven strategi och hållbar stadsstruktur. Lösningarna påverkar tillgången till service, regionens utveckling och stadens livskraft.
- tar fram indikatorer för utvärdering av hur lärarnas digitala kunnande utvecklats, för att säkerställa en likvärdig digital undervisning för alla elever inom den grundläggande utbildningen.

Revisionsnämnden rekommenderar att bildningssektorn

- utvärderar ett eventuellt behov av skolcoachar även för årskurserna 1-6.
- förbereder tillhandahållande av för invandrare avsedd tilläggsundervisning för förberedande undervisning före den grundläggande utbildningen.

Vasaregionens Utveckling Ab

Vasaregionens Utveckling Ab (nedan VASEK) hördes av revisionsnämnden 27.1.2026 om uppfyllelsen av de mål som stadsfullmäktige ställt. VASEK är ett regionalt utvecklingsbolag som ägs av sju kommuner, och uppdraget är stärka regionens utveckling och marknadsföra regionen. Bolaget tillhandahåller företagsrådgivning under företagets hela livscykel både för nya företagare och för företag som redan är etablerade i regionen, vid ägarbyte samt för investers etableringskunder. Med Vasa stads ägarandel (58,1 procent) är VASEK stadens dotterbolag.

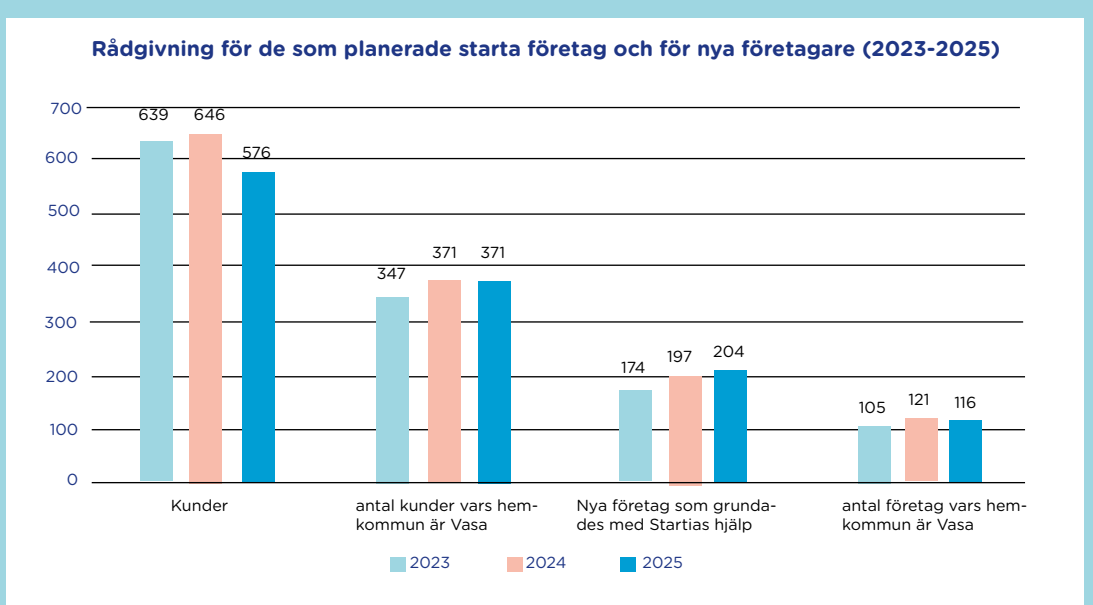
VASEKs ägarkommuner är Vasa, Korsholm, Korsnäs, Laihela, Malax, Storkyro och Vörå. Vasa stads ägarandel är störst. Fram till 2025 finansierade ägarkommunerna VASEKs verksamhet med 15 euro per invånare. År 2026 finansierade ägarkommunerna VASEKs verksamhet med 15,5 euro per invånare. Vasa stad har 2025 finansierat VASEKs verksamhet med 1 078 907 euro och 2024 var motsvarande summa 1 034 340 euro. Antalet företag i regionen är cirka 14 000 och de viktigaste branscherna är industri, handel, byggande, transport, lagring och social- och hälsovård.

VASEKs verksamhet

VASEKs verksamhet stödjer stadens strategi inom flera centrala delområden. Centrala teman under stadens strategiperiod (2022–2025) var Välmående och kompetenta Vasa, Attraktiva Vasa och Klimatneutrala Vasa 202x. VASEKs närings- och företagsrådgivning, utvecklingsstrategi, -program, -projekt samt regionmarknadsföring stödjer på ett konkret sätt förverkligandet av de uppställda målen.

Närings- och företagsrådgivning

Enligt de uppgifter som revisionsnämnden tagit del av hör bland annat närings- och företagsrådgivning till VASEKs uppgifter. Nyföretagscentrum Startia är en del av VASEKs verksamhet. Rådgivningen och vägledningen för nya företagare har koncentrerats till Startia, som erbjuder stöd av sakkunniga för planering och uppstart av företagsverksamhet. VASEK ansvarar för tjänster för etablerade företag och för rådgivning vid ägarbyten, och dessa kundgrupper styrs i första hand till VASEKs tjänster.

Grafen illustrerar den rådgivning som tillhandahålls av VASEK för de som planerar företagsverksamhet och för företag som var på väg att inleda verksamhet 2023–2025. År 2023 hade företagsrådgivningen som kunder totalt 639 personer som ämnade bli företagare, varav 347 hade Vasa som hemkommun. År 2023 grundades med Startias hjälp totalt 174 nya företag, varav 105 hade Vasa som hemkommun. År 2024 var kunderna 639 personer, varav 347 hade Vasa som hemkommun. År 2024 grundades med Startias hjälp totalt 197 nya företag, varav 121 hade Vasa som hemkommun. År 2025 hade företagsrådgivningen som kunder 576 personer som ämnade bli företagare, varav 371 hade Vasa som hemkommun. År 2025 grundades med Startias hjälp 204 nya företag, varav 116 hade Vasa som hemkommun.

Utvecklingsverksamhet

Enligt en redogörelse som lämnats till revisionsnämnden har VASEKs strategiarbete grundat sig på regionala och riksomfattande riktlinjer. Centrala styrdokument var Vasaregionens livskraftsstrategi, landskapsprogrammet, ägarkommunernas egna strategier samt bolagets egen strategi. Dokumenten innehåller riktlinjer som styr den praktiska planeringen samt inriktandet av utvecklingsprojekten.

Strategiarbetet har kompletterats av deltagande i riksomfattande specialprogram, särskilt Ekosystemavtalet 2021–2027, vilket stärkt energiklustrets omfattande utveckling samt innovations- och forskningsbaserad utveckling i samarbete med centrala intressegrupper. Dessutom har i

strategiarbetet integrerats Vasa-Umeå-samarbetsstrategin, som stöder den gränsöverskridande regionala utvecklingen. VASEK förbereder och genomför konsekvent utifrån dessa riktlinjer åtgärder för utveckling av regionen, och strategiarbetet stöds av aktivt regionalt samarbete.

Projektverksamhet

Enligt uppgifter som revisionsnämnden tagit del av genomför VASEK egna projekt med separat finansiering i enlighet med bolagets strategi och regionens utvecklingsstrategier och utvecklingsprogram. Projekten stöder de strategiska målen samt stärker regionens livskraft och samarbetet med centrala aktörer. Under 2025 har hela tiden cirka 12-15 projekt pågått. Merparten av projekten har genomförts i samarbete med intressegrupper, vilket stärkt det regionala nätverksarbetet och öppnat möjligheter till bredare kunnsande och användning av resurser.

Vid utgången av 2025 hade tre av VASEKs projekt avslutats. Målet för koncept- och utvecklingsprojektet Invest in Vaasa var att göra Vasaregionens attraktivare för nya etableringar och investeringar, särskilt för branscher som kompletterar klustret EnergyVasa. Enligt en redogörelse som lämnats till revisionsnämnden har projektet främjat flera etableringar i målbranscherna samt stärkt samarbetet med aktörer inom landet. De kvantitativa målen i projektplanen har uppfyllts, målet var att skapa 30 nya jobb, varav 15 för kvinnor, och projektet genererade totalt 51 jobb, varav uppskattningsvis 17 innehades av kvinnor och 34 av män.

Huvudmålet i projektet Attraktiva Vasaregionen var att säkerställa att Vasaregionen har tillräckligt med yrkeskunnig arbetskraft när konkurrensen mellan regionerna blir hårdare. Enligt en redogörelse som lämnats till revisionsnämnden har inom projektet dessutom eftersträvats lösningar på arbetskraftsbehovet samt stärkande av samarbetet mellan olika aktörer. Inom projektet har i samarbete med högskolor och studentkårer byggts upp koncept för att få folk att vilja stanna kvar. En modell för regionala karriärevenemang i olika branscher har skapats. Nätverk till rekryteringsevenemang både inom landet och utrikes har byggts upp, vilket gett regionens jobbmöjligheter mera synlighet både inom landet och utrikes. En modell för tätt samarbete med sysselsättningsområdet och övriga centrala partner har byggts upp. Som en del av helheten har utarbetats en fast regional årsklocka som gäller arbetet att öka attraktiviteten och folks vilja att stanna kvar, och det kommer att genomföras med bolagets egen finansiering efter projektet.

Projektet Bothnia Green Energy har främjat samarbete över riksgränserna och investeringar i hållbara energilösningar i Kvarkenområdet. Målet var att driva fram innovationer som gäller framtidens lösningar för hållbar energi genom att samla regionens företag och organisationer samt stärka deras konkurrenskraft. Inom projektet Bothnia Green Energy genomfördes flera pilottest för att främja hållbara energilösningar över nationsgränserna i Kvarkenområdet. Inom **pilottestet för spillvärme** ordnades 10 webinarier och ett idéregister med 37 lösningar sammanställdes samt en omfattande Toolboxrapport över olika applikationer för spillvärme. Inom **DC-pilottestet** togs fram ett öppet kalkyleringsverktyg och en kvalitativ rapport samt ordnades webinarier för intressegrupper. Ett matchmakeingevent för **bygg- och fastighetsbranschen** samlade fastighetsägare och företag som erbjuder innovativa energilösningar, och det medförde omfattande växelverkan samt startande av ett konkret test. Eventet genomfördes som ett samarbete mellan flera aktörer, och efter projektet övergick arbetet till Uminova Innovation. Inom pilottestet **Power to Talent** stärktes energibolagens HR-samarbete genom att ordna webinarier, närmöten och job shadowing-besök samt att ta fram verktygsbacken Talent Attraction. Dessutom grundades inom projektet, underställd Kvarkenrådet, **en beredningsgrupp för energibranschen** för utarbetande av en energiagenda och handlingsplan. Gruppen fortsätter verka också efter att projektet har avslutats.

VASEK har samlat och koordinerat regionens projektverksamhet genom att sammanföra olika aktörer och vara en aktiv samarbetspartner. Det gemensamma arbetet har stärkt det regionala samarbetet och säkerställt en bättre samordning av utvecklingsåtgärder. VASEK har även stött andra organisationers projekt genom att tillhandahålla expertis. Dessutom har bolaget beviljat kommunmedfinansiering för projekt och aktiviteter, vilket möjliggjort framsteg i projekten och tilläggsfinansiering för utveckling av regionen.

Regionmarknadsföring

Enligt uppgifter som revisionsnämnden tagit del av har VASEK en central roll i regionmarknadsföringen samt i arbetet för att göra regionen attraktivare och få folk att vilja stanna kvar. VASEK gör Vasaregionen mera känd med riksomfattande kampanjer, som betonar karriärmöjligheterna i regionen. Dessutom lyfts hemstaden och arbetsmöjligheterna för högskolestuderande, för att de ska vilja stanna kvar i regionen efter examen.

Målet med verksamheten Invest in Vasa är att locka nya företag till regionen och skapa partnerskap för de behov som finns bland de företag som redan finns i regionen. VASEK har omfattande samarbete med regionens aktörer när det gäller att främja turism, arrangera evenemang och besök samt gemensamt marknadsföra kommunerna.

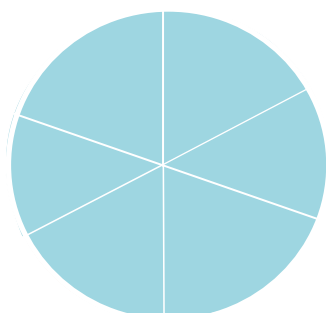
Till nätverket EnergyVaasa hör mer än 180 energiföretag, vars sammanlagda omsättning är cirka 6 miljarder euro och vars volym till 80 procent går på export. Företagens omsättning, antalet företag i nätverket och personalmängden har ökat med cirka 10 procent jämfört med situationen för några år sedan. EnergyVasas uppgift är att främja utvecklingen av hållbara energiteknologilösningar och stärka regionens ställning som ett ledande kluster inom energibranschen. Klustret EnergyVasa utvecklas i samarbete med Teknologicentret Oy Merinova Ab.

Klustret EnergyVasa

Enligt uppgifter som revisionsnämnden tagit del av ansvarar VASEK för den kommunikation och marknadsföring som gäller klustret EnergyVasa. EnergyVasa är en av Finlands mest betydande helheter inom energibranschen, och i verksamheten betonas högklassig teknologi, smarta lösningar, ekonomiska effekter samt ansvarsfullhet och hållbarhet. EnergyVasa verkar globalt. Kommunikation och marknadsföring genomförs via flera kanaler. Centrala plattformar är energyvaasa.fi, EnergyWeek och techbusinessvaasa.fi. Dessutom ökas synligheten ytterligare via sociala medier, olika evenemang och kampanjer. Dessa kanaler stöder ständig växelverkan mellan företag, intressegrupper och internationella samarbetspartner.

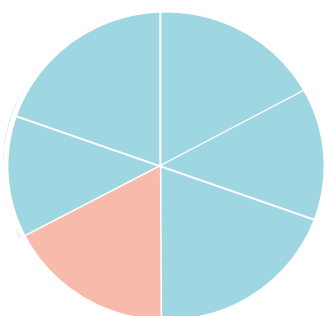
EnergyVasas verksamhet innefattar även omfattande gemensam utveckling. EnergyVasa är Finlands enda kluster med certifikatet ECEi Gold Label, vilket är ett tecken på kvalitet och en stark verksamhetsmodell. Det har fått erkännande på riksnivå, bland annat republikens presidents internationaliseringspris i sammanslutningskategorin 2023. Det som märks mest inom samar-

VASEKs mål för 2025 Uppfylt = blå, Ouppfyllt = ljusrött

- 58,1 % Nollresultat
- Beakta ansvarsfullhet och hållbar utveckling i verksamheten i enlighet med stadens strategi
- Särskild satsning på att tillgodose regionens arbetskraftsbehov samt att få folk att vilja stanna kvar både genom att göra regionen attraktivare och motverka utflyttning
- Genomförande och finansiering av Vasa ekosystemavtal 2021-2027
- EnergyVasa, GigaVasa och Invest in-satsningar tillsammans med staden och andra aktörer
- Kontinuerligt hög nivå på bolagets omfattande företagstjänstehet

Revisionsnämndens syn på VASEKs mål 2025 Uppfylt = blå, Ouppfyllt = ljusrött

- 58,1 % Nollresultat
- Beakta ansvarsfullhet och hållbar utveckling i verksamheten i enlighet med stadens strategi
- Särskild satsning på att tillgodose regionens arbetskraftsbehov samt att få folk att vilja stanna kvar både genom att göra regionen attraktivare och motverka utflyttning
- Genomförande och finansiering av Vasa ekosystemavtal 2021-2027
- EnergyVasa, GigaVasa och Invest in-satsningar tillsammans med staden och andra aktörer
- Kontinuerligt hög nivå på bolagets omfattande företagstjänstehet

tet är EnergyWeek som arrangeras varje år, och är en gemensam satsning av mer än 40 organisationer.

Mål för ekonomin och verksamheten

Stadsfullmäktige ställer varje år upp strategiska mål för dotter- och intressesammanslutningarna. Resan som görs för dessa mål följs upp regelbundet, och om uppfyllelsen rapporteras till ägarstyrningen både varje kvartal och i samband med koncernbokslutet vid räkenskapsperiodens slut. Uppdateringen av Vasa stads koncerndirektiv godkändes vid stadsfullmäktiges möte 5.5.2025 § 19. Vasa stad styr verksamheten i koncernsammanslutningarna med koncerndirektivet, som är en allmän anvisning för ägarstyrningen.

Enligt revisionsnämndens syn är målet ”Genomförande och finansiering av Vasas ekosystemavtal 2027” fortfarande aktuellt. Att målet antecknats som uppfyllt redan 2025 kan ge en delvis för tidig bild av fasen i framskridandet.

Stadsfullmäktige har antecknat för kännedom 5.5.2025 § 16 koncernsammanslutningarnas årsrapport 2025 och måluppfyllelsen 2025. Enligt rapporten nådde VASEK alla ekonomiska och verksamhetsrelaterade mål redan under 2024. Eftersom målen inte ändrats 2025, möjliggör de nuvarande målindikatorerna inte till alla delar uppföljning av den årliga utvecklingen i verksamheten eller dess genomslag på ett tillräckligt omfattande sätt.

Stadsfullmäktige har antecknat för kännedom 23.3.2026 § 18 koncernsammanslutningarnas årsrapport 2025, i vilken VASEK rapporterar att målen för 2025 uppfyllts. För att rapporteringen framöver ska innehålla exaktare, kvalitetsmässigt mångsidigare och mera jämförbara uppgifter om bolagets resultativitet behövs en utveckling av måluppställningen, utvärderingen och registrering av utfallet.

God förvaltnings- och ledningssed i Vasa stadskoncern (stadsfullmäktige 5.5.2025 § 19) förutsätter att dotterbolagen ändrar sin bolagsordning till att överensstämma med revisionsanvisningarna. Revisionsnämnden konstaterar att VASEK ska uppdatera sin bolagsordning för att vara i linje med denna anvisning.

SAMMANFATTNING

VASEK är ett regionalt utvecklingsbolag, vars uppgifter är företagsrådgivning, rådgivning vid ägarbyten, utvecklingsprojekt samt marknadsföring av regionen och stärkande av livskraften. Verksamheten grundar sig på regionala och riksomfattande strategier, och projekt genomförs i brett samarbete med olika intressegrupper. VASEK ansvarar även för kommunikation som görs för betydande nätverk i energibranschen samt främjar regionens attraktivitet och arbetar för att folk ska vilja stanna kvar.

Revisionsnämnden konstaterar att bolagets mål inte ändrats under de två på varandra följande åren. Måluppställningen och rapporteringen ska göras tydligare, och utvärderingen ska grunda sig på den granskning som fastställs av ägarstyrningen. VASEKs bolagsordning har ännu inte uppdaterats i enlighet med anvisningarna för revision.

Revisionsnämnden rekommenderar att VASEK och ägarstyrningen

- uppdaterar bolagsordningen enligt Vasa stads anvisningar.
- varje år automatiskt lämnar in till ägarstyrningen de uppgifter och nyckeltal som stödjer följningen av Vasa stads verksamhet och strategiska mål med hjälp av jämförbara siffror.
- fäster uppmärksamhet vid rapporteringen av måluppfyllelsen i verksamheten och ekonomin.
- klarlägger grunderna till varför samma mål ställts upp för 2024 och 2025, fastän målen för 2024 redan rapporterades ha uppfyllts.

Uppföljning av iakttagelserna i utvärderingsberättelsen 2024

Strategiöversikt

Revisionsnämndens iakttagelser

Stadsstrategin för åren 2022–2025 utarbetades och godkändes av det stadsfullmäktige som valdes för fullmäktigeperioden 2021–2025. Revisionsnämnden konstaterar att strategiperiodens slutbedömning och beredningen av den nya strategin inte framskridit i takt med fullmäktigeperioderna. Den strategi som är på väg att utgå bedömdes inte av föregående fullmäktige, utan åren 2024–2025 utarbetades en ny strategi, och arbetet var långt hunnet redan innan det fullmäktige som valdes våren 2025 inledde sitt arbete. Revisionsnämnden anser att strategins ägarskap borde kopplas till stadsfullmäktiges mandattid, varvid slututvärderingen borde framläggas för det stadsfullmäktige som avgår och det nya fullmäktige borde ha en möjlighet att upprätta en strategi för sin egen mandattid.

Stadsstyrelsen ska i fortsättningen beakta att strategin enligt kommunallagen ska ses över åtminstone en gång under fullmäktigeperioden. I kommunallagen finns en klar skyldighet att se över strategin, vilket betonar dess betydelse för fullmäktiges verksamhet och beslutsfattande.

Stadsstyrelsens bemötande

Enligt kommunallagen ska kommunstrategin ses över åtminstone en gång under fullmäktigeperioden. I Vasa har strategin under tidigare fullmäktigeperioder setts över oftare än en gång.

Under fullmäktigeperioden 2022 - 2025 vidareutvecklades strategiarbetet. Strategin har behandlats i omfattande utsträckning i så kallade temagrupper, och i samband med uppföljningen av strategin har uppdateringsbehov utvärderats. Genomförandet av den gällande strategin har utvärderats och rapporterats regelbundet till fullmäktige. Under den här fullmäktigeperioden har inga förslag om uppdatering av strategin mitt under perioden lagts fram.

Enligt kommunallagen räcker det med att fullmäktige godkänner kommunstrategin en gång under fullmäktigeperioden. Den strategi som godkänts under den föregående fullmäktigeperioden är i kraft tills det nya fullmäktige godkänner en ny strategi. Lagen föreskriver inte i hur stor omfattning strategin ska uppdateras eller i vilket skede av fullmäktigeperioden en justering borde göras. Lagen förutsätter inte heller något

Klimatneutrala Vasa 202X – en grön övergång och ett globalt handavtryck

Revisionsnämndens iakttagelser

Revisionsnämnden har i utvärderingsberättelsen för 2022 påpekat att stadsfullmäktige får knapphändig rapportering om åtgärderna för klimatneutralitet. Enligt revisionsnämndens uppgifter skulle det vara möjligt att bereda en rapport om klimatneutralitetsmålet för stadsfullmäktige, men det är fortfarande oklart om en sådan kommer att tas upp för behandling i stadsfullmäktige.

Revisionsnämnden konstaterar att Vasa stads arbete för klimatet och klimatneutralitet delvis hamnar i skymundan, eftersom det trots planerad kommunikation om åtgärderna inte har rapporterats om det utförda arbetet till stadsfullmäktige.

Stadsstyrelsens bemötande

Eftersom investeringarna och den allmänna elektrifieringsutvecklingen kan påskynda minskningen av utsläpp är det inte ändamålsenligt att uppskatta kompensationsbehovet i förväg då det kan avvika betydligt från uppskattningen. I första hand borde åtgärder för minskning av utsläpp riktas på de största utsläppskällorna, lokala kolbindningslösningar prioriteras samt granskning av extern kompensation enbart vara sista alternativet.

Utsläpp från vägtrafiken är den största utsläppskällan. De vidtagna åtgärderna har haft en klart förminskande inverkan på utsläppen. Kollektivtrafikens antal passagerare samt antalen fotgängare och cyklister har ökat. Elektrifieringen av trafiken framskrider och detta kan också observeras i stadsbilden som en ökning av mängden elbilar och laddningsställen. Uppmuntrande av koncernsammanslutningarnas anslutande till Energieffektivitetsavtalet skulle vara en bra sak.

För jämförbarhetens skull använder städerna allmän upphovsbaserad kalkylering vid uppföljningen av utsläpp, även om detta inte heller ger någon absolut sanning. Det skulle vara bra att överväga om vi i det här skedet ska övergå till att följa SYKEs rapport eller om vi ska fortsätta med CO₂-rapporten.

Anskaffning av Klimatvakten planeras för närvarande och projektförfinansiering har fått för ändamålet (projektet Vaasa Climate Commitment). Efter att Klimatvakten tagits i bruk har staden en plattform med vilken klimatåtgärderna, anpassningsåtgärderna för klimatförändringen och åtgärderna för programmet för mångfald i naturen och åtgärdernas inverkan på stadens utsläpp kan följas. Med hjälp av Klimatvakten kan man också utvärdera olika utsläppsscenarier och scenarier där något görs eller inte görs i fråga om stadens utsläpp, följa åtgärdernas ekonomiska inverknings samt åtgärder och mål för stadens företag med klimatåtagande och få viktig information om bl.a. rörlighetslösningars inverknings på hälsan och ekonomiska fördelar.

Klimatneutrala Vasa-temagruppens verksamhet har varit aktiv. De åtgärder som föreslagits för temagruppen har lagts fram också i fullmäktiges Teams-mapp.

Attraktiva Vasa

Revisionsnämndens iakttagelser

Revisionsnämnden frågar sig i vilken utsträckning det är stadens och stadskoncernens uppgift att använda resurser och arbetsinsatser för att främja ett enskilt projekt som valts som mål. Ur revisionsnämndens perspektiv är det inte helt klart hur ansvaret för projekthelheten fördelas mellan Vasa stad, stadens dotterbolag som främjar företagsverksamhet, andra dotterbolag eller privata aktörer.

Stadsstyrelsens bemötande

De resurser som har satsats på arbetet med GigaVasa är, med undantag för byggandet av kommunalteknik, mycket blygsamma i förhållande till den förväntade avkastningen när området börjar byggas upp. Motsvarande industriområden är mycket svåra att finna och att färdigställa infrastrukturen fungerar som ett utmärkt lockbete vad gäller eventuella etableringar. Uppdelningen av arbetet med GigaVasa mellan staden och koncernbolagen har gjorts helt och hållet på grundval av kunnande, där alla som deltagit i arbetet har bidragit med de egna kunskapsstyrkorna.

De reserveringar och intentionsavtal som gjorts i fråga om GigaVasa-området hänför sig till projekt som är exceptionellt stora och flerdimensionella. Intentionsavtal och reserveringar har gjorts i ett ganska tidigt skede av projekten. Det centrala målet med avtalen har varit att närmare undersöka projektens förutsättningar och i avtalen har det därvid inte ännu nödvändigtvis funnits förutsättningar att avtala om euromässigt betydande påföljdsavgifter i samband med ett tillbakadragande.

De särdrag som Giga-området kräver är sådana att om man vill få verksamheten i fråga till Vasa-området så är det inte särskilt sannolikt att ett motsvarande område fås till stånd inom en rimlig tid. På GigaVasa-området och i Långskogen bredvid området har ändå industriområden med basstorlek möjliggjorts genom detaljplaner. De här möjligheterna når inte upp till de tomtstorlekar som finns på Giga-området men de kan ändå förformas för olika behov. Detaljplaneändringen på ABB:s område möjliggör mer industrifunktioner på det befintliga livskraftiga industriområdet och på Stenträskområdet bredvid Korsholms befintliga industriområde inleds efter inledande utredningar och analyser en detaljplaneprocess för ett tilläggsindustriområde.

Vad gäller utmaningarna med bostadsbyggande konstateras att i Travdalen låter Pikipruukki bygga objekt som är fungerande och attraktiva för invånarna till rimliga priser.

Revisionsnämndens iakttagelser

Vasa stads koncernförvaltnings ekonomi- och stödservice var inte fullt förberedd på att stadens organisation växte. Sysselsättningstjänsternas innehåll styrs av lagstiftningen, och därmed har kommunen endast begränsade påverkansmöjligheter. De så kallade straffavgifterna som kommunerna betalar för långtidsarbetslösa kan öka. Å andra sidan kan kostnadstrycket till följd av reformen leda till nedskärningar i de tjänster som hittills har funnits tillgängliga. Som en följd av reformen kan det fortfarande uppstå oförutsedda konsekvenser, vilka också kan vara ekonomiska

Stadsstyrelsens bemötande

Den bild som ges i utvärderingsberättelsen om förberedelserna inom koncernförvaltningens ekonomi- och stödservice före överföringen av arbets- och näringstjänsterna ger en felaktig bild av situationen. Ekonomiservicen ordnades för AN-tjänsternas behov genom interna personalöverföringar med stram tidtabell, och trots detta har tjänsternas kvalitet hållits på en hög nivå. För genomförandet har man fått positiv respons även från andra kommuner. Vad gäller den övriga stödservicen förberedde man sig till exempel inom översättningsservicen på det utökade översättningsbehovet med tilläggsresurser.

Kollektivtrafik

Revisionsnämndens iakttagelser

De utredningar som lämnats in till revisionsnämnden visar att Kommuntekniken inte har bedömt kollektivtrafikens risker för det fall att trafikidkarens ekonomiska situation skulle försämrats så mycket att bolaget inte skulle kunna fortsätta sin verksamhet. Revisionsnämnden anser att det ligger i stadsbornas intresse att Kommuntekniken proaktivt förbereder sig för dylika risker i enlighet med den befintliga riskhanteringsplanen.

Trafikidkarens svaga ekonomiska läge har fått mycket uppmärksamhet i medierna under början av 2025. I offentligheten har det lyfts fram att försämringen av den försämrade ekonomiska situationen delvis har kommit som en överraskning även för Kommuntekniken. Revisionsnämnden betonar att även om medierapporteringen riktar sig mot trafikidkaren, kan den också ha återverkningar på Vasa stads offentliga image och skada stadens verksamhet. Därför frågar revisionsnämnden Kommuntekniken hur de ekonomiska nyckeltal som gäller trafikidkaren följs upp i realtid – exempelvis med stöd av uppgifterna i delårsrapporterna.

Stadsstyrelsens bemötande

Revisionsnämndens tolkning är felaktig. Kommuntekniken har en alternativ verksamhetsmodell ifall av byte av trafikidkare och trafikidkarens ekonomiska utmaningar har varit kända. Uppgörande av en separat riskhanteringsplan om ordnade av kollektivtrafiken är motiverat på grund av verksamhetens stora skala och relevans.

Trafikidkarens ekonomiska situation har inte kommit som en överraskning för Kommuntekniken. I rapporten nämns inte att Kommuntekniken följer beställaransvarsuppgifterna för avtalsparterna genom program, trots att detta fördes fram vid hörandet. För den största trafikidkarens del har de här uppgifterna varit i skick och även försäkringarna som har varit i offentligheten har varit i kraft. Kommuntekniken har haft tillgång till den största trafikidkarens bokslutsuppgifter, men att kräva mellanbokslut av avtalsparterna är inte en sedvanlig handling vid offentlig upphandling. Tredje parters betalning av fakturor kan inte övervakas. Det ska observeras att trafikeringssavtalet binder även beställaren, och beställaren kan inte heller agera godtyckligt eller föra fram krav som inte finns i avtalet. Det finns konfidentiella element i anslutning till avtalen och samarbetet med företagen, och det är inte nödvändigt att behandla dessa element i offentligheten.

I rapporten har det inte blivit nämnt att den största trafikidkarens obetalda biljettinkomster hänförde sig till oklarheter med betalningen av gas. Trafikidkaren stoppade betalningar, eftersom beställaren inte godkände trafikidkarens felaktigt betalda ersättningar för gas. Samarbetet blev

spändare, och saken eskalerade till ledningen för Kommuntekniken samt trafikidkarens verkställande direktör. Situationen löstes och samarbetet har utvecklats positivt. Vid faktureringen grundar sig verksamhetsmodellen på det att den största trafikidkaren först betalar biljettinkomsterna till staden och efter det fakturerar för trafikerings servicen. Beställaren har vanligen en månads trafikeringsprestation obetald, vilken används som säkerhet och till vilken en i avtalet nämnd innehållningsrätt hänför sig. Innehållningsrätten användes i december 2024, för att man skulle få bokslutet korrekt skött trots oenigheten i fråga om betalningen av gas. Oenigheten har lösts på grundval av en utredning som gjorts av tredje part år 2025.

I offentligheten har ämnet behandlats extra dramatiskt och skapats en bild av att trafikidkaren har oöverstigliga problem och att staden har en kollektivtrafikkris. Utifrån verkliga uppgifter har det dock inte förelegat någon sådan risk för Vasas del. Hänvisningar som rör en annan stads situation skulle det ha varit skäl att lämna utanför rapporten. Andra upphandlingsenheters ärenden är det inte skäl att behandla i offentliga handlingar - åtminstone inte enbart utifrån uppgifter från medierna.

Vamia

Revisionsnämndens iakttagelser

Koncernförvaltningens vältringskostnader som i Vasa stads ekonomistyrningsprocess allokeras till Vamia har medfört oförutsägbarhet i budgetutfallet.

De slutliga allokerade kostnaderna har inte klarlagts tillräckligt tidigt under den årliga ekonomistyrningsprocessen. Andra faktorer som försvagat Vamias ekonomi är till exempel en högre allmän kostnadsnivå samt lönebeslut som tagits i enlighet med personalens avtal. Vamias netobokslut visade underskott åren 2022 och 2023, och samarbetsförhandlingar som ledde till uppsägningar genomfördes vid årsskiftet 2023-2024.

Stadsstyrelsens bemötande

Prissättningen och bokföringen vad gäller kommunernas interna stödservice grundar sig på etablerade principer. Om målet skulle vara en fast prissättning utan årliga variationer borde i prissättningen också inkluderas en tillräcklig marginal. Vasa stad har ändå beslutat bokföra stödserVICENS kostnader utifrån de verkliga realiserade kostnaderna, vilket förbättrar genomskinligheten och motsvarar bättre den verkliga användningen av service.

Vid bokföringen av stödserVICEN följer staden finansministeriets anvisningar om ekonomisk rapportering, med undantag av kostnader som inte riktas till Vamia. Staden tillämpar en konstgjord övre gräns för kostnadsökningen, genom vilken man strävar efter att förhindra alltför stora kostnadsökningar mellan åren. Det här innebär i praktiken att alla kostnader för stödservice inte syns i Vamias resultat. Staden använder andra stödmekanismer, vilka för sin del minskar de interna kostnader som riktas till Vamia. Genom dessa åtgärder försöker man stödja Vamias ekonomiska stabilitet.

ICT och AI inom Vasa stad

Revisionsnämndens iakttagelser

Staden har inte ett tydligt internt ledarskap i dataskyddsfrågor. Enheten Digitalisering och innovationer samt enheten Förvaltning och ärendehantering har tillsammans en ledningsgrupp för informationsadministration, men serviceområdet Förvaltning och ärendehantering har ansvar för dataskyddet. Revisionsnämndens uppfattning är att det är oklart i vilken grad personalen tagit till sig de nya instruktionerna som gäller dataskydd och genomfört dem.

Revisionsnämnden kräver en tydlig ansvarsfördelning för ledningen av dataskyddsfrågor samt utbildning för chefer. Alla stadens anställda ska få tillräckliga instruktioner för dataskyddsfrågor. Avsikten var att använda den digitaliseringsstrategi som godkänts för åren 2019-2025 som grund för de digitaliseringsförnyelser som gäller stadsborna och stadens anställda. Revisionsnämnden konstaterar att genomförandet och rapporteringen av digitaliseringsstrategin verkar ha blivit på hälft. Strategin innehåller riktlinjer för digitaliseringen särskilt med avseende på ledningen och servicen, medan stadens ICT-ledning under de senaste åren har fokuserat på

att förbättra IT-infrastrukturen. I enlighet med digitaliseringsvisionen har pilottest genomförts internt inom staden, men det är ont om personalresurser för genomförandet. Revisionsnämnden konstaterar att det breda spektret av mål i digitaliseringsvisionen och stadens möjligheter att genomföra digitaliseringsvisionen inte är förenliga med den nuvarande organisationens omfattning.

Stadsstyrelsens bemötande

Förbättrande av IT-infrastrukturen har betonats under de senaste åren inom stadens ICT-ledning. Det här har varit ett medvetet och strategiskt val, eftersom en modern och funktionssäker infrastruktur utgör grunden och förhandsförutsättningen för ibrukttagandet av digital service. Den här grunden möjliggör uppbyggandet av hållbar och användarinriktad digital service för kommuninvånarna.

Även om digitaliseringsstrategins verkställande inte ännu till alla delar helt har konkretiserats så är riktningen rätt. Vi har framskridit målmedvetet och genomfört åtgärder som stöder den strategiska visionen. Till exempel åtgärderna vid utvecklandet av kundservicen är ett konkret exempel på hur mål i enlighet med digitaliseringsvisionen främjas. Vi inser att personalresurserna har varit begränsade, och en del av arbetet har fokuserat på att skapa av en grund för kommande digital service.

Vad gäller dataskyddet har revisionsnämnden fäst uppmärksamhet vid viktiga aspekter och under 2025 har för dataskyddet producerats både anvisningar (bl.a. dataskyddspolicy och direktiv för dataskydd) och dataskyddsutbildning riktad till hela personalen. Stadens intranät har bestämts vara en central informationskanal för arbetsplatskommunikationen, och personalen ska följa kanalen och cheferna se till att meddelandena når även anställda som inte använder dator i sitt arbete.

Vasa stads affärsverk Hussektorn

Revisionsnämndens iakttagelser

Revisionsnämnden frågar huruvida kalkyler gjorts vart fjärde år för den interna hyran i enlighet med anvisningarna och huruvida betydande hyreshöjningar är att vänta i framtiden. Vasa stad har känt till att reparationsskulden ökar, men har inte i tillräcklig utsträckning reagerat på detta. Summan av reparationsskulden beskriver de åtgärder för fastighetsunderhåll som ännu inte utförts, men som är nödvändiga för att behålla fastigheternas värde och användbarhet.

Reparationsskulden har ett tätt samband med statusklassen på byggnaderna: om reparationskulden inte kontrolleras, utvecklas inte statusklassen på byggnaderna enligt förväntningarna. Den stigande reparationsskulden är ett tecken på otillräckliga satsningar på underhållet av stadens byggnadsbestånd.

Om tillräckliga budgetanslag inte allokeras, finns det risk för betydande nedskrivningar i framtiden. Revisionsnämnden undrar vilka konkreta åtgärder Vasa stad ämnar vidta för att stävja reparationsskulden och bevara värdet på byggnaderna.

Stadsstyrelsens bemötande

Hussektorn har aktivt följt de index som inverkar på kostnaderna och utifrån indexen gjort kalkyler över den interna hyran. Ändringarna i hyresnivån har också påverkats av Hussektorns delvisa bolagisering till Teese Botnia Ab. Uppskattningen av bolagiseringens kostnadsinverknings i bolagets grundningsskede har varit utmanande, därför har Hussektorn velat se hur kostnaderna ändras i praktiken. Hussektorns organisation har ändrats till en sakkunnigorganisation 2018 - 2021. Efter organisationsändringen har även förfaringssätt effektiviserats, kostnadsuppföljningen förnyats och processer i anslutning till dessa bl.a. Systematisering av långtidsplanering och systemförnyelse samt processer i anslutning till upphandling. Ovan nämnda faktorer återspeglar sig på kostnadsnivån och genom det på den interna hyran.

Utifrån beräkningar och erhållna erfarenheter har en uppdatering gjorts till anvisningen för den interna uthyrningen. Anvisningen har preliminärt behandlats i lokalförvaltningsgruppen, men under behandlingen ändrades Finlands situation och hela världssituationen betydligt på grund av corona och Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Dessa faktorer orsakade världsomfattande

ekonomiska inverknings som återspeglade sig också på kostnaderna och fick till stånd ovanliga indexförhöjningar som förväntades jämnas ut sig. Samtidigt har förhandlingar förts om Österbottens välfärdsområdes behov att för sin verksamhet hyra lokaler av Vasa stad eller av ett bolag som grundas för uthyrningsverksamhet.

Alla ovan nämnda faktorer inverkar på den interna hyran, men det har konstaterats att det i ekonomiska förhållanden som ändras på ett ovanligt sätt inte är av godo om man dessutom på grund av ändringar i den interna hyran skapar osäkerhet i hanteringen av stadens helhetsekonomi. Hyreshöjningarnas storlek beror förutom på de index som höjer kostnaderna även på mängden tomma lokaler i framtiden och på användarnas vilja att hålla en viss servicenivå i fastigheterna. Hyreshöjningar ska övervägas då anvisningen för intern hyra ges till organen för beslut. I den uppdaterade anvisningen har även beräkningsprincipen förenklats och det leder till nödvändiga men måttfulla hyreshöjningar.

Den ökade reparationsskulden beror delvis också på social- och hälsovårdslagen som varit under beredning från 2015. Under de senaste tio åren har Vasa stad inte investerat i osäkra fastigheter som används av social- och hälsovården, vilka utgör cirka 17 procent av hela stadens lokalbestånd. Det här har för sin del förvrängt statusklassens medelvärde och reparationsskuldens totala storlek. Om social- och hälsovårdens fastigheter lämnas obeaktade i reparationsskulden så stiger statusklassen till 70 procent och reparationsskulden minskar till 59 miljoner euro. Om alla tomma lokaler (Fastighetsutvecklingsgruppens objekt) lämnas bort ur kalkylerna vid beräkningen av reparationsskulden och statusklassen så förbättras nyckeltalen ännu mer.

Förutom genom grundläggande reparationer kan reparationsskulden minskas genom att avstå från obehövligen byggnader genom att sälja eller riva dem. Välfärdsområdets hyres- och försäljningsförhandlingar som avslutas hösten 2025 klarlägger för sin del fastighetssituationen. Behovet av fastighetsutveckling är under de kommande åren betydligt större än tidigare beroende på en betydlig ökning av mängden tomma lokaler. Detta kräver en ny sorts verksamhet och mer täckande resursfördelning i Fastighetsutvecklingsgruppen.

Kommande stora projekt minskar för sin del reparationsskulden betydligt: Enhetsskolan i centrum (42 miljoner euro i genomsnitt), Onkilahden yhtenäiskoulu V-fastigheter (26 miljoner euro i genomsnitt), grundläggande renovering av den gamla delen av Variskan yhtenäiskoulu (16 miljoner euro i genomsnitt) och grundläggande renovering av stadshuset (15 miljoner euro i genomsnitt). Även mindre projekt inverkar på reparationsskuldens storlek: Grundläggande renovering av simhallen (11 miljoner euro i genomsnitt), Palosaaren päiväkoti (9 miljoner euro i genomsnitt) och Kasernområdets daghemsbyggnader nr 13 och 14 (8 miljoner euro i genomsnitt).

Ekonomi

Revisionsnämndens iakttagelser

Vasa stad är i hög grad beroende av Vasa Elektriska Ab:s dividendavkastning, vilket skapar ekonomisk sårbarhet. Stadens starka beroende av ett enskilt dotterbolag medför risker för ekonomins förutsägbarhet, eftersom fluktuationer i dividendavkastningen kan ha en betydande inverkan på stadens ekonomiska ställning. Även om Vasa stads resultat visar överskott bör det noteras att kassaflödet från verksamheten och investeringarna är negativt. Detta tyder på att staden har varit tvungen att ta lån för att kunna finansiera sina investeringar, och delvis även sin verksamhet. Revisionsnämnden anser att det är viktigt att stadens finansiella ställning noggrant följs upp och att behovet av upplåning begränsas i mån av möjlighet för att en hållbar ekonomiska kunna säkerställas.

Stadsstyrelsens bemötande

Stadsstyrelsen delar revisionsnämndens syn. I staden utreds för närvarande mekanismer med vilka risken i samband med dividendintäkternas variation kan hanteras och ekonomins förutsägbarhet förbättras.

Även om stadens resultat har visat överskott är även stadsstyrelsen medveten om att kassaflödet från verksamheten och investeringarna har varit negativt. Stadens finansiella ställning följs aktivt, och som en del av helheten hållbar ekonomisk förvaltning strävar man efter att begränsa behovet av upplåning.

**Utvärderings-
berättelse
2025**

Vasa stads
revisionsnämnd

V A S A .